

ပြည်ထောင်စုသမ္မတမြန်မာနိုင်ငံတော်

အမျိုးသား ရေဝပ်ဒေသဆိုင်ရာ မူဝါဒ နှင့် မဟာဗျူဟာလုပ်ငန်းများ

National Wetland Policy and Strategic Actions

(တတိယမူကြမ်း)

၂၀၁၇ ခုနှစ်၊ မေလ

မာတိကာ

နိဒါန်း	၁
အခန်း ၁ အမျိုးသား ရေဝပ်ဒေသဆိုင်ရာ မူဝါဒ ရေးဆွဲရသည့် အကြောင်း အရင်းများ	၄
အခန်း ၂ ရေဝပ်ဒေသ နှင့် တန်ဖိုးများ	၉
၂.၁ မြန်မာနိုင်ငံရှိ ရေဝပ်ဒေသများ	၉
၂.၂ ရေဝပ်ဒေသများမှ ပံ့ပိုးပေးသည့် သယံဇာတ နှင့် ဂေဟစနစ် ဝန်ဆောင်မှု များ	၁၁
အခန်း ၃ ရေဝပ်ဒေသ မူဝါဒ နှင့် မဟာဗျူဟာလုပ်ငန်းများ	၁၇
၃-၁ ရေဝပ်ဒေသ မူဝါဒများ	၁၇
၃-၂ မူဝါဒ လုပ်ငန်းစဉ်များ နှင့် မဟာဗျူဟာလုပ်ငန်းများ	၁၉
၃-၂-၁ ရေဝပ်ဒေသများကို ထိန်းသိမ်းခြင်း	၁၉
၃-၂-၂ ရေဝပ်ဒေသများကို အကျိုးရှိစွာ အသုံးပြုခြင်း	၂၁
၃-၂-၃ အဆင့်အတန်းကျဆင်းနေသည့် ရေဝပ်ဒေသများကို ပြန်လည် တည်ထောင်ခြင်း	၂၂
၃-၂-၄ မူဝါဒအား အကောင်အထည်ဖော်ခြင်း	၂၃
၃-၂-၅ စွမ်းဆောင်ရည်မြှင့်တင်ခြင်း	၂၅
၃-၂-၆ သုတေသန နှင့် စာရင်းကောက်ယူခြင်း	၂၆
၃-၂-၇ ပတ်ဝန်းကျင် ထိခိုက်မှု ဆန်းစစ်ခြင်း နှင့် စောင့်ကြည့်လေ့လာခြင်း	၂၇
၃-၂-၈ သိမြင်နိုးကြားမှု မြှင့်တင်ခြင်း	၂၉
၃-၂-၉ နိုင်ငံတကာ နှင့် ဒေသတွင်း အစီအစဉ်များတွင် ပူးပေါင်းပါဝင်ခြင်း	၃၁
နောက်ဆက်တွဲ ၁ ရေဝပ်ဒေသ ထိန်းသိမ်းစီမံအုပ်ချုပ်ခြင်းဆိုင်ရာ အမျိုးသား အဆင့် ကော်မတီ	၃၃
နောက်ဆက်တွဲ ၂ ဆက်စပ်သည့် ဥပဒေ နှင့် ပြဋ္ဌာန်းချက်များ	၃၇
နောက်ဆက်တွဲ ၃ ရမ်ဘာကွန်ဗင်းရှင်း အဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံများမှ လိုက်နာရမည့် ကတိကဝတ်များ	၃၈
အကိုးအကားများ	၄၂

နိဒါန်း

ရေဝပ်ဒေသများတွင် ကန်/အိုင် နှင့် မြစ်အားလုံး၊ မြေအောက်ရေလွှာများ၊ နွံပျောင်း နှင့် ရွံ့မြေများ၊ စိုစွတ်သည့် မြက်ခင်းလွင်ပြင်များ၊ သစ်ဆွေးမြေများ၊ ပင်လယ်ဝ နှင့် မြစ်ဝကျွန်းပေါ်ဒေသများ၊ ဒီရေရောက်ကမ်းခြေများ၊ ဒီရေတောများ၊ ကမ်းရိုးတန်းဒေသများ၊ သန္တာကျောက်တန်းများ နှင့် ငါး/ပုဇွန်ကန်များ၊ စပါးကွင်းများ၊ ရေလှောင်ကန်များ နှင့် ဆားတွင်းများကဲ့သို့ လူတို့ ဖန်တီးထားသည့် နေရာများပါဝင်သည်။

ရေဝပ်ဒေသများသည် အစားအစာ၊ ရေ၊ သယံဇာတများ၊ သန့်စင်ပေးခြင်း၊ လည်ပတ်ခြင်း နှင့် ဆိုးဝါးသည့် ရာသီဥတုဘေးမှ အကာအကွယ်ပေးခြင်း စသည့် လူတို့အတွက် အလွန်အရေးပါသည့် အကျိုးကျေးဇူးများကို ထောက်ပံ့ပေးလျက် ရှိပြီး လူ့အဖွဲ့အစည်းအတွက် အရေးပါသော သက်ရှိများ၊ မျိုးသုဉ်းရန် ခြိမ်းခြောက်ခံနေရသည့် မျိုးစိတ်များ၊ ပြောင်းရွေ့ကျက်စားသည့် ရေပျော်ငှက်များအတွက် အဓိက ကျက်စားဒေသလည်း ဖြစ်သည်။ ရေဝပ်ဒေသများသည် ရာသီ ဥတုပြောင်းလဲမှု လျှော့ချခြင်းကဲ့သို့ ဂေဟစနစ်ဝန်ဆောင်မှုများ နှင့် ရေလုပ်ငန်း၊ ငါးမွေးမြူရေး၊ စိုက်ပျိုးရေး၊ တိရစ္ဆာန်မွေးမြူရေး၊ သယ်ယူပို့ဆောင်ရေး နှင့် ခရီးသွားလုပ်ငန်းစသည့် လူမှုစီးပွားရေး အကျိုးအမြတ်အများအပြားကို အဆက်မပြတ် ပံ့ပိုးပေးလျက်ရှိသည်။

ရမ်ဆာကွန်ဗင်းရှင်း (Ramsar Convention) ဟု လူသိများသည့် ရေဝပ်ဒေသများ ကွန်ဗင်းရှင်း (Convention on Wetlands) ကို ၁၉၇၁ ခုနှစ်၊ ဖေဖော်ဝါရီလ (၂) ရက်နေ့တွင် အီရန်နိုင်ငံ၊ ရမ်ဆာမြို့၌ ဖွဲ့စည်းခဲ့သည်။ ရမ်ဆာကွန်ဗင်းရှင်းသည် (၁၆၉) နိုင်ငံမှ အစိုးရအဖွဲ့များ သဘောတူညီချက် တစ်ခုဖြစ်ပြီး၊ ရေဝပ်ဒေသများအား ထိန်းသိမ်းကာကွယ်ခြင်း နှင့် အကျိုးရှိစွာ အသုံးပြုခြင်းတို့ကို မြှင့်တင်လျက် ရှိပါသည်။ အဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံများ လိုက်နာရ

၂
သည့် အဓိက အချက် (၃) ချက်မှာ နိုင်ငံအတွင်းရှိ ရေဝပ်ဒေသ အားလုံးကို အကျိုးရှိစွာ အသုံးပြုခြင်း၊ နိုင်ငံတကာအဆင့် အရေးပါသည့် ရေဝပ်ဒေသ များ (ရမ်ဆာဒေသ) ကို ထိန်းသိမ်း ကာကွယ်ခြင်း နှင့် ပူးတွဲ ပိုင်ဆိုင်သည့် ရေအရင်းအမြစ်များ နှင့် မျိုးစိတ်များအပေါ် နိုင်ငံများ ပူးပေါင်း ဆောင်ရွက်ခြင်းတို့ဖြစ်သည်။

မြန်မာနိုင်ငံသည် ရမ်ဆာကွန်ဗင်းရှင်းသို့ ၂၀၀၅ ခုနှစ်၊ မတ်လ (၁၇) ရက်နေ့တွင် အဖွဲ့ဝင် အဖြစ် ဝင်ရောက်ခဲ့သည်။

ထိုအချိန်မှစ၍ သယံဇာတ နှင့် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင် ထိန်းသိမ်းရေး ဝန်ကြီးဌာန၊ သစ်တောဦးစီးဌာနသည် ရေဝပ်ဒေသများ ကွန်ဗင်းရှင်း၏ တာဝန်များကို ထမ်းဆောင်လျက်ရှိသည်။ ညွှန်ကြားရေးမှူးချုပ်၊ သစ်တောဦးစီးဌာန အား စီမံအုပ်ချုပ်မှု အာဏာပိုင်အကြီးအကဲ (Head of Administrative Authority) အဖြစ် သတ်မှတ်ထားပြီး၊ သစ်တောဦးစီးဌာန၊ ဒုတိယညွှန်ကြားရေးမှူးချုပ် (မူဝါဒ နှင့် စီမံကိန်း) မှ အဓိကဆက်သွယ်ရမည့် ပုဂ္ဂိုလ် (National Focal Point) အဖြစ် ဆောင်ရွက်လျက်ရှိသည်။ မိုးယွန်းကြီးအင်းဘေးမဲ့တော၊ အင်းတော်ကြီး တောရိုင်းတိရစ္ဆာန် ဘေးမဲ့တော၊ မိန်းမလှကျွန်း တောရိုင်းတိရစ္ဆာန် ဘေးမဲ့တော နှင့် မုတ္တမ ပင်လယ်ကွေ့ (မွန်ပြည်နယ်အပိုင်း) တို့ကို မြန်မာနိုင်ငံ၏ ရမ်ဆာဒေသ များအဖြစ် ၂၀၀၅၊ ၂၀၁၆ နှင့် ၂၀၁၇ ခုနှစ်တို့တွင် အသီးသီး သတ်မှတ်ခဲ့သည်။

ရေဝပ်ဒေသမှ ပံ့ပိုးပေးသည့် အကျိုးများ

ရေဝပ်ဒေသများသည် စိုက်ပျိုးမြေများအတွက် ရေသိုလှောင်သိမ်းဆည်းပေးခြင်း၊ မြေဆီလွှာ ကောင်းမွန်စေခြင်း၊ စွန့်ပစ်ရေများကို သန့်စင်ပေးခြင်း နှင့် ပြန်လည် လည်ပတ်စေခြင်း၊ ဆိုးဝါးသည့် ရာသီဥတုဘေးမှ သက်သာစေခြင်း၊

ကာကွယ်ပေးခြင်း နှင့် ရာသီဥတုကို အေးစေခြင်း နှင့် ပိုးမွှားများကို သုတ်သင်ဖယ်ရှားပေးသည့် ငှက်များ နှင့် အခြားမျိုးစိတ်များအတွက် ကျက်စားနယ်မြေကို အဓိက ပံ့ပိုးပေးခြင်းတို့ကြောင့် စိုက်ပျိုးရေးကို အဓိက အခြေခံသည့် မြန်မာနိုင်ငံတွင် ရေဝပ်ဒေသများသည် အလွန်အရေးပါသည့် အခန်းကဏ္ဍမှ ပါဝင်သည်။

ရာသီဥတုပြောင်းလဲမှုသည် ရေဝပ်ဒေသများနှင့် ယင်းတို့တွင် ရှိသည့် မျိုးစိတ်များကို ခြိမ်းခြောက်လျက်ရှိသည်။ ရာသီဥတုပြောင်းလဲမှုသည် စားနပ်ရိက္ခာ ထုတ်လုပ်ခြင်းကဲ့သို့ ဂေဟစနစ်ဝန်ဆောင်မှုများ၊ ရေဝပ်ဒေသများ၏ အေးမြစေခြင်းစသည်တို့ကို ထိခိုက်စေပြီး၊ နိုင်ငံဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးကို စိန်ခေါ်လျက် ရှိသည်။ ယနေ့ကာလတွင် ရာသီဥတု ပြောင်းလဲမှုကြောင့် ရေဝပ်ဒေသများကို မှီခိုနေရသည့် ဇီဝမျိုးစုံမျိုးကွဲများအပေါ် ခြိမ်းခြောက်မှုများ၊ စိန်ခေါ်မှုများ ကျရောက်လျက် ရှိသည်။ ရာသီဥတုပြောင်းလဲမှု နှင့် သဘာဝဘေးအန္တရာယ်ကျရောက်မှုတို့ကို လျော့နည်းသက်သာစေရန် ရေဝပ် ဒေသများအား ထိန်းသိမ်း ကာကွယ်ခြင်း နှင့် အကျိုးရှိစွာ အသုံးပြုခြင်း တို့သည် နိုင်ငံအဆင့် ဦးစားပေးဖြစ်လာသည်။ ထို့သို့ ဆောင်ရွက်ရာတွင် သက်ဆိုင်ရာ ဝန်ကြီးဌာနများ၊ အစိုးရမဟုတ်သော လူမှုအဖွဲ့အစည်းများ၊ ဒေသခံပြည်သူများ၊ ဆက်စပ်ပတ်သက်သူများအကြား ပူးပေါင်းမှုကို လိုအပ်သည်။

နိုင်ငံရှိ ရေဝပ်ဒေသများကို ထိန်းသိမ်းခြင်း နှင့် စီမံအုပ်ချုပ်ခြင်းတွင် ပေါင်းစပ်ညှိနှိုင်းမှုအား မြှင့်တင်နိုင်ရန် ရေဝပ်ဒေသ ထိန်းသိမ်းစီမံအုပ်ချုပ်ခြင်းဆိုင်ရာ အမျိုးသားအဆင့်ကော်မတီ (National Wetland Committee) ကို ၂၀၁၆ ခုနှစ်၊ ဩဂုတ်လ (၃၀) ရက်နေ့တွင် သယံဇာတ နှင့် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင် ထိန်းသိမ်းရေးဝန်ကြီးဌာန၏ အမိန့်ကြော်ငြာစာအမှတ် (၉၄/၂၀၁၆) ဖြင့် ဖွဲ့စည်းခဲ့သည်။ ယင်းကော်မတီကို ရေဝပ်ဒေသများ

နှင့်ဆက်စပ်နေသည့် ဌာနအဖွဲ့အစည်း (၉) ခု မှ အဆင်ပြေ အရာရှိကြီး (၁၄) ဦးဖြင့် ဖွဲ့စည်းထားသည်။

ရေဝပ်ဒေသ ထိန်းသိမ်းစီမံအုပ်ချုပ်ခြင်းဆိုင်ရာ အမျိုးသားအဆင့် ကော်မတီ မှ ဆောင်ရွက်ရမည့် လုပ်ငန်းတစ်ခုအဖြစ် အမျိုးသား ရေဝပ်ဒေသဆိုင်ရာ မူဝါဒ (National Wetland Policy) ကို ပြုစုရေးဆွဲခြင်း ဖြစ်သည်။ ဆက်စပ်ပတ်သက်သူများနှင့် အကြံပြုဆွေးနွေးခြင်း၊ နိုင်ငံရှိ ဆက်စပ်သည့် ဥပဒေများ၊ မူဘောင်များ၊ မဟာဗျူဟာများနှင့်ချိတ်ဆက်ခြင်း၊ အဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံများမှ လိုက်နာရမည့် ရန်ဆာကွန်ဗင်းရှင်း နှင့် ၎င်း၏ အစီအစဉ်များ၊ အခြေခံမူများ အပေါ် အခြေခံခြင်းတို့ဖြင့် ဤမူဝါဒကို ပြုစုရေးဆွဲထားခြင်း ဖြစ်သည်။ ဤမူဝါဒသည် မြန်မာနိုင်ငံတွင် ရေဝပ်ဒေသများအတွက် ပထမဦးဆုံး မူဝါဒ ဖြစ်ပြီး ရေဝပ်ဒေသများ ထိန်းသိမ်း ကာကွယ်ခြင်း၊ ရေဝပ်ဒေသများ နှင့် ယင်းတို့မှ ရရှိသည့် အရင်းအမြစ်များကို အကျိုးရှိစွာ အသုံးပြုခြင်းတို့ အတွက် ဆက်စပ်ပတ်သက်သည့် ဌာန၊ အဖွဲ့အစည်းများအကြား ပေါင်းစပ်ညှိနှိုင်း ဆောင်ရွက်မှုကို အထောက်အကူပြုမည် ဖြစ်သည်။

အခန်း ၁ အမျိုးသား ရေဝပ်ဒေသဆိုင်ရာ မူဝါဒ ရေးဆွဲရသည့် အကြောင်း အရင်းများ

ရေဝပ်ဒေသများသည် မြန်မာနိုင်ငံရှိ သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်၏ အရေးကြီးဆုံး အစိတ်အပိုင်း တစ်ခုဖြစ်ပါသည်။ ၎င်းတို့သည် နိုင်ငံ၏ စီးပွားရေး ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှု နှင့် ရာသီဥတုတည်ငြိမ်မှုတို့အတွက် အရေးပါသည့် အခန်းကဏ္ဍမှ ပါဝင် ပါသည်။ ကောင်းမွန်သည့် ထိန်းသိမ်းမှု၊ စီမံအုပ်ချုပ်မှု နှင့် အကျိုးရှိစွာ အသုံးပြု မှုတို့သည် ရေဝပ်ဒေသများမှ ရရှိသည့် သဘာဝအရင်းအမြစ်များ နှင့် ဝန်ဆောင်မှုများကို နောင်မျိုးဆက်များအတွက် ခိုင်မာစေမည် ဖြစ်သည်။

၂၀၀၄ ခုနှစ်၊ မြန်မာနိုင်ငံ ရေဝပ်ဒေသ စာရင်းကောက်ယူခြင်းမှ နိုင်ငံတွင် ဧရာဝတီ/ချင်းတွင်း မြစ်ဝှမ်းဒေသ၊ သံလွင်မြစ်ဝှမ်းဒေသ၊ စစ်တောင်းမြစ်ဝှမ်း ဒေသ၊ မဲခေါင်မြစ်ဝှမ်းဒေသ၊ ရခိုင်ကမ်းရိုးတန်းဒေသ နှင့် တနင်္သာရီကမ်းရိုး တန်းဒေသဟူ၍ အဓိက ရေဝပ်ဒေသ (၆) ခု ခွဲခြားထားသည်။ ၎င်းအဓိက ရေဝပ်ဒေသများတွင် သန္တာကျောက်တန်း၊ ပင်လယ်မြက်ခင်း၊ လတာပြင်၊ သဲသောင်ပြင်၊ ဒီရေတော၊ ပင်လယ်အော်၊ မြစ်ဝ၊ သဲ နှင့် ကျောက်ဆန်သည့် ကမ်းခြေစသည့် အမျိုးမျိုးသော ပင်လယ်ကမ်းရိုးတန်း ဂေဟစနစ်များ ပါဝင် သည်။

ရေချိုနှင့်ဆက်စပ်နေသည့် ကုန်းတွင်းရေပြင်များသည် အဓိက မြစ်များဖြစ် သည့် ဧရာဝတီ/ချင်းတွင်း၊ သံလွင်၊ စစ်တောင်းတို့နှင့် ဆက်စပ်တည်ရှိသည်။ ယင်း မြစ်ဝှမ်းဒေသများတွင် ဒီရေတော၊ ရွံ့ညွှန်တော၊ ကန်/အိုင်၊ မြစ်ကမ်း ဘေး ရေဝပ်ဒေသများ နှင့် စိမ့်မြေတို့ပါဝင်သည်။ အချို့သော မြစ်ရေရောက်ရှိ သည့် လွင်ပြင်တို့သည် မိုးရာသီတွင် ရေများဖြင့် ဖုံးလွှမ်းပြီး၊ ၎င်းရေများ သည် ချောင်းများအတွက် အဓိက အရင်းအမြစ်ဖြစ်သည့် မြေအောက်ရေကို ဖြည့်ပေးပါသည်။

၎င်းမြစ်များ နှင့် ကန်/အိုင်များသည် စီးပွားရေး နှင့် ယဉ်ကျေးမှုအရ အလွန် ကြီးမားသည့် တန်ဖိုးကို ပံ့ပိုးပေးပါသည်။ အာရှဒေသတွင် ထိခိုက်မှု အနည်းဆုံး မြစ်ကြီးအချို့တွင်ပါဝင်သည့် သံလွင် နှင့် ဧရာဝတီတို့သည် ယင်း တို့၏ မြစ်ကမ်းဘေးများ တစ်လျှောက်နေထိုင်ကြသည့် လူများ၏ အသက် မွေးမှုများကို ပံ့ပိုးပေးပြီး ယဉ်ကျေးမှု နှင့် သမိုင်းကြောင်း ထူးခြားမှုများနှင့် ကြွယ်ဝပါသည်။ ချင်းတွင်းမြစ် သည် ဟူးကောင်းချိုင့်ဝှမ်းတစ်လျှောက် ဖြတ်သန်းစီးဆင်းပြီး ဒေသအတွင်း ရာသီအလိုက် ရေဖုံးလွှမ်းသည့် မြက်ခင်း လွင်ပြင်များအနက် အကြီးဆုံးတစ်ခုကို ဖြစ်စေပါသည်။ အင်းတော်ကြီး

ကန်သည် မြန်မာနိုင်ငံတွင် အကြီးဆုံး ရေချိုအိုင် ဖြစ်ပြီး ကမ္ဘာ့အဆင့် အရေးပါသည့် ရေပျော်ငှက်များ ကျက်စားခြင်းကို လက်ခံပေးပြီး ငါးဖမ်းသူများ နှင့် ကန်ပတ်လည်တွင် လယ်စိုက်ပျိုးသူများ၏ အသက်မွေးမှုများကို ပံ့ပိုးပေးပါသည်။

ရေဝပ်ဒေသများသည် အလွန်ပင်အဖိုးတန်သော်လည်း မြန်မာနိုင်ငံတွင် အဆင့်အတန်းကျဆင်းလျက်ရှိပြီး ပျက်စီးခြင်း ဆက်လက်ဖြစ်ပေါ်လျက်ရှိသည်။ ကျန်ရှိနေသည့် ရေဝပ်ဒေသများမှာ အလွန်အကျွံအသုံးပြုခြင်း၊ မှန်ကန်စွာ အသုံးမပြုခြင်း နှင့် ပတ်ဝန်းကျင်ညစ်ညမ်းခြင်းတို့ကြောင့် ထိခိုက်ခံရလျက်ရှိသည်။ စီမံအုပ်ချုပ်မှု အားနည်းခြင်း သို့မဟုတ် မရှိခြင်းကြောင့် ရေဝပ်ဒေသများ၏ ထုတ်လုပ်မှု နှင့် အရည်အသွေးတို့ ကျဆင်းလျက်ရှိပြီး ယင်းတို့မှ ရရှိသည့် အရင်းအမြစ်များအပေါ် မှီခိုနေရသူများ၏ လူနေမှုအဆင့်အတန်း ကျဆင်းခြင်းကို ဖြစ်စေသည်။

ဘက်စုံလွှမ်းခြုံသည့် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင် ထိခိုက်မှု ဆန်းစစ်ခြင်း မပြုလုပ်ဘဲ ဖွံ့ဖြိုးရေးလုပ်ငန်းများဆောင်ရွက်မှုသည် ရေဝပ်ဒေသများကို ပျက်စီးစေသည်။ ဥပမာ ရေနက်ကွင်းများကို စပါးစိုက် ဧရိယာများအဖြစ် ပြောင်းလဲခဲ့ခြင်း နှင့် ဆည်ရေ နှင့် ဓာတ်အားပေးစက်ရုံများအတွက် ဆည်များ တည်ဆောက်ခြင်းတို့သည် မြစ်များ နှင့် ရေနက်ကွင်းများ၏ သဘာဝအတိုင်းရေစီးဆင်းမှုကို ပြောင်းလဲစေပြီး၊ ရေလမ်းကြောင်း အသုံးပြုမှု ခက်ခဲခြင်း နှင့် ငါးရရှိမှု ကျဆင်းခြင်းတို့ဖြင့် လူတို့အပေါ် ထိခိုက်စေပါသည်။

ရေဝပ်ဒေသများ ပတ်ဝန်းကျင်တွင် မြေအသုံးချမှုများ ပြောင်းလဲခြင်းသည်လည်း ထိခိုက်မှုများကို ဖြစ်စေသည်။ စိုက်ပျိုးရေး၊ စက်မှု၊ သတ္တုတူးဖော်ခြင်း၊ ကျောက်တူးခြင်းလုပ်ငန်းများသည် ရေဝပ်ဒေသများ၏ အရည်အသွေးကို ကျဆင်းစေသည်။ ဥပမာအားဖြင့် စိုက်ပျိုးရေးတွင် ဓာတုပစ္စည်းများ

လွန်ကဲစွာ အသုံးပြုခြင်းကြောင့် အင်းလေးကန်တွင် ဒေသရင်းငါးမျိုးစိတ် အချို့ ပျောက်ကွယ်ခဲ့ရပြီး၊ ရေဝေရေလဲဒေသများတွင် ရွှေတူးဖော်မှုကြောင့် နန်းအနည်အနစ်ပို့ချခြင်း နှင့် ရေထုညစ်ညမ်းခြင်းကို ဖြစ်စေသည်။ ကျူးကျော်ဝင်ရောက်သည့် မျိုးစိတ်များကို အသုံးပြုခြင်းသည် ရေဝပ်ဒေသ အများအပြားတွင် ပြဿနာတစ်ခု ဖြစ်လာသည်။

ရေဝပ်ဒေသများအပေါ် ထိခိုက်မှုဖြစ်စေသည့် အခြားအကြောင်းတစ်ခုမှာ အိမ်ထောင်စုများမှ အညစ်အကြေး စွန့်ပစ်ခြင်းဖြစ်သည်။ အိမ်ထောင်စုများမှ ထွက် ရှိလာသည့် အညစ်အကြေးများကို သန့်စင်မှု တစ်စုံတစ်ရာ မပြုလုပ်ဘဲ မြစ်၊ ချောင်းများသို့ တိုက်ရိုက်စွန့်ပစ်ခြင်းဖြင့် သန့်စင်ပေးခြင်း စွမ်းဆောင်နိုင်မှုကို မနိုင်မနင်းဖြစ်စေပြီး၊ ရေဝပ်ဒေသ၏ ဂေဟစနစ်များကို ပျက်စီးစေသည်။

ထို့ကြောင့် နိုင်ငံ၏ ရေဝပ်ဒေသများ နှင့် ယင်းတို့၏ ဂေဟစနစ်ဝန်ဆောင်မှုများကို ထိန်းသိမ်းကာကွယ်နိုင်ရန်၊ ရေဝပ်ဒေသများအကြောင်း မြှင့်တင်ရန် နှင့် အကျိုးရှိစွာ အသုံးပြုရေးကို တိုးမြှင့်ရန် အစီအမံများ ရေးဆွဲ၊ အကောင်အထည်ဖော်နိုင်ရေးအတွက် ရှင်းလင်းတိကျသည့် ရေဝပ်ဒေသဆိုင်ရာ မူဝါဒတစ်ခုကို လိုအပ်သည်။

ရေဝပ်ဒေသ မူဝါဒကို ရေးဆွဲ၊ အကောင်အထည်ဖော်ခြင်းသည် မြန်မာနိုင်ငံ တွင် ရေဝပ်ဒေသများကို အကျိုးရှိစွာ အသုံးပြုခြင်း၊ ထိန်းသိမ်းခြင်း နှင့် စီမံအုပ်ချုပ်ခြင်းတို့တွင် တာဝန်ရှိသည့် အစိုးရဌာနအဖွဲ့အစည်းများကို တိကျစွာ သတ်မှတ်ပေးခြင်းဖြင့် စီမံအုပ်ချုပ်မှု ထပ်တူဖြစ်နေခြင်းကို ဖော်ထုတ် ဖြေရှင်းနိုင်မည် ဖြစ်သည်။

ဤ မူဝါဒသည် ရာသီဥတု ပြောင်းလဲမှု လျော့နည်းသက်သာစေရေး၊ စဉ်ဆက် မပြတ်ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေး နှင့် ဆက်စပ်သည့် အစိုးရဌာန ကဏ္ဍများတွင် ရေဝပ်ဒေသ ထိန်းသိမ်းခြင်းအား ထည့်သွင်းရေးတို့ကို ပံ့ပိုးနိုင်ရန် ရေဝပ် ဒေသများကို ထိရောက်စွာ ထိန်းသိမ်းခြင်း နှင့် အကျိုးရှိစွာ အသုံးပြုခြင်း တို့အတွက် နိုင်ငံအဆင့် မူဘောင်ဖြစ်သည်။

မြန်မာနိုင်ငံသည် ရေအရင်းအမြစ်များအား ထိရောက်စွာ၊ အကျိုးရှိစွာ နှင့် ညီမျှစွာ အသုံးပြုခြင်းအတွက် အရေးပါသည့် အလှည့်အပြောင်းတစ်ခုသို့ ရောက်ရှိနေပါသည်။ ထို့ကြောင့် ပြည်ထောင်စုအစိုးရအဖွဲ့သည် မြန်မာနိုင်ငံရှိ ရေအရင်းအမြစ်များကို ထိရောက်စွာ စီမံအုပ်ချုပ်နိုင်ရေးအတွက် အမျိုးသား ရေမူဝါဒကို ပြဋ္ဌာန်းခဲ့ပါသည်။ တစ်ချိန်တည်းတွင် စီးပွားရေးအတွက် ဖြေလျော့ခြင်း နှင့် ကမ္ဘာ့ စီးပွားရေးအသိုင်းအဝိုင်းတွင် ပြန်လည်ဝင်ရောက် လာခြင်းတို့နှင့်အတူ မြန်မာနိုင်ငံသည် လျင်မြန်စွာဖွံ့ဖြိုးလာပြီး ရေအပါအဝင် သဘာဝသယံဇာတများအပေါ် ဖိအားများ မလွဲအသွေ မြင့်မားလျက် ရှိသည်။

အမျိုးသား ရေဝပ်ဒေသဆိုင်ရာ မူဝါဒ၏ အဓိက ပန်းတိုင်များမှာ ဇီဝမျိုးစုံမျိုး ကွဲများအတွက် ကျက်စားနယ်မြေများ နှင့် လူတို့သာယာဝပြောရေးအတွက် ရေဝပ်ဒေသများ၏ အကျိုးများ ခိုင်မာစေရန် ရေဝပ်ဒေသများကို ထိန်းသိမ်း ရန် ရေဝပ်ဒေသ သယံဇာတများကို အကျိုးရှိစွာ အသုံးပြုခြင်းအား မြှင့်တင် ရန် ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် အမျိုးသား ရေဝပ်ဒေသဆိုင်ရာ မူဝါဒအား ရေးဆွဲ

အကောင် အထည်ဖော်ခြင်းသည် အမျိုးသားရေမူဝါဒ၏ ရည်မှန်းချက်များ နှင့် ပန်းတိုင်များ အောင်မြင်ရန် အထောက်အကူပြုသည်။

အခန်း ၂ ရေဝပ်ဒေသ နှင့် တန်ဖိုးများ

ဤ မူဝါဒတွင် ရေဝပ်ဒေသ အဓိပ္ပါယ်ဖွင့်ဆိုချက်ကို ရမ်ဆာကွန်ဗင်းရှင်း၏ အပိုဒ် (၁) ပါဖွင့်ဆိုချက်အတိုင်း အသုံး ပြုထားပါသည်။ ရေဝပ်ဒေသ ဆိုသည်မှာ “ရေကျချိန်တွင် ရေအနက် (၆) မီတာထက်ပိုမနက်သည့် အဏ္ဏဝါ ရေပြင်များ အပါအဝင် တည်ငြိမ်နေသော သို့မဟုတ် စီးဆင်းနေသော၊ ရေချို သို့မဟုတ် ရေငန်ဖြစ်သော၊ ယာယီ သို့မဟုတ် အမြဲတမ်း ဖြစ်သော၊ သဘာဝ သို့မဟုတ် လူမှု ပြုလုပ်သော ရွံ့နွံမြေ၊ သစ်ဆွေးမြေ၊ စိမ့်မြေ သို့မဟုတ် ရေပြင်ဧရိယာများကို ဆို သည်”။

၂.၁ မြန်မာနိုင်ငံရှိ ရေဝပ်ဒေသများ

ရေဝပ်ဒေသများသည် မြန်မာနိုင်ငံတွင် အရေးပါသည့် သဘာဝအရင်းအမြစ် များ ဖြစ်ပြီး နိုင်ငံ၏ သဘာဝ နှင့် ယဉ်ကျေးမှု အမွေအနှစ်များ၏ အရေးပါ သည့် အစိတ်အပိုင်း ဖြစ်ကာ မြန်မာနိုင်ငံ၏ စီးပွားရေးတွင် အရေးပါသည့် အခန်းကဏ္ဍမှ ပါဝင်သည်။ မြန်မာနိုင်ငံတွင် တွေ့ရှိရသည့် အဓိက ရေဝပ် ဒေသများမှာ ဒီရေ တောများ၊ ကမ်းရိုးတန်း ရွံ့မြေများ၊ ကန်/အိုင်များ၊ ရွံ့နွံသစ်တောများ (စိမ့်တော များ) နှင့် စိမ့်မြေ/ရွံ့တောတို့ ဖြစ်သည်။ ကမ်းရိုး တန်းဒေသများရှိ အဓိက ရေဝပ်ဒေသများမှာ လတာပြင်များနှင့် ဆက်စပ်နေ သည့် ဒီရေတောများ ဖြစ်သည်။

၂၀၀၄ ခုနှစ် စာရင်းအရ မြန်မာနိုင်ငံတွင် ငှက်မျိုးစိတ်များအတွက် အရေးပါ သည့် နယ်မြေ (Important Bird Area-IBA) (၅၅) နေရာ ဖော်ထုတ် ထားပြီး၊ ၎င်းတို့အနက် (၃၅) နေရာမှာ ရမ်ဆာဒေသအဖြစ် သတ်မှတ်ရန်

စံနှုန်းကိုက်ညီမှု ရှိသည်။ IBA များလည်း ဖြစ်ပြီး၊ လူသိများသည့် ရေဝပ် ဒေသအများအပြား မြန်မာနိုင်ငံတွင်ရှိပြီး၊ ၎င်းတို့တွင် အင်းတော်ကြီး၊ အင်းလေး၊ မိုးယွန်းကြီး၊ မုတ္တမ နှင့် မိန်းမလှကျွန်းတို့ ပါဝင်ပါသည်။ မြန်မာနိုင်ငံတွင် များသောအားဖြင့် သဘာဝရေကန်၊ ရေအိုင်များသည် မြစ်/ချောင်းများနှင့် ဆက်စပ်လျက်ရှိသည်။ ရေအိုင်၊ ရေကန်များသည် အဓိက မြစ်ကြီး (၄) စင်းနှင့် ဆက်စပ်နေ၍ ဧရာဝတီ၊ ချင်းတွင်း၊ စစ်တောင်း နှင့် သံလွင်တို့သည် မိုးရာသီတွင် ရေကြီးမှုများဖြင့် ရေပြည့်စေပြီး၊ ခြောက်သွေ့ရာသီ ရေဆုတ်လျော့သွားသည့် အချိန်တွင် ရေအိုင်၊ ရေကန်များ၏ ရေဖြင့် မြစ်များကို ရေရှိစေပါသည်။ ယင်း ရေကန် နှင့် အိုင်များသည် ငါးလုပ်ငန်း အတွက် အလွန်အရေးပါသည့်အပြင် ရေပျော်ငှက်များအတွက် သားပေါက်ဖွားရာနေရာများကို ပံ့ပိုးပေးသည်။

ဂျပန်နိုင်ငံ၊ ပတ်ဝန်းကျင်ရေးရာဝန်ကြီးဌာန၏ အထောက်အပံ့ဖြင့် သစ်တော ဦးစီးဌာန နှင့် ဂျပန်တောရိုင်းငှက်အဖွဲ့ (Wild Bird Society of Japan) တို့ ပူးပေါင်း၍ ကွင်းဆင်းစာရင်း ကောက်ယူကာ ၂၀၀၄ ခုနှစ်တွင် ထုတ်ပြန်မှုအရ မြန်မာနိုင်ငံတွင် ရေဝပ်ဒေသများအဖြစ် ဧရာဝတီ နှင့် ချင်းတွင်းမြစ်ဝှမ်းဒေသတွင် (၈၅) ခု၊ သံလွင်မြစ်ဝှမ်းဒေသတွင် (၆) ခု၊ စစ်တောင်းမြစ်ဝှမ်းဒေသတွင် (၅) ခု နှင့် ရခိုင်ကမ်းရိုးတန်းဒေသတွင် (၃) ခု၊ စုစုပေါင်း (၉၉) ခု ရှိသည်။ လတ်တလော ကွင်းဆင်းမှုများကို ထည့်သွင်းပါက ရေဝပ်ဒေသအရေအတွက် (၉၉) နေရာထက် ပိုမိုပြီး အထူးသဖြင့် ကမ်းရိုးတန်းဒေသများတွင် အရေအတွက် ပိုမိုမည် ဖြစ်သည်။ မြန်မာနိုင်ငံရှိ ရေဝပ်ဒေသများကို စာရင်းကောက်ယူ၍ ပြုစုထုတ်ဝေမည် ဖြစ်သည်။

၂.၂ ရေဝပ်ဒေသများမှ ပံ့ပိုးပေးသည့် သယံဇာတ နှင့် ဂေဟစနစ် ဝန်ဆောင်မှု များ

မြန်မာနိုင်ငံရှိ ရေဝပ်ဒေသများသည် စီးပွားရေးအရ အဖိုးတန်သည့် သဘာဝ အရင်းအမြစ်များ နှင့် ဂေဟစနစ်ဝန်ဆောင်မှုများကို ပံ့ပိုးလျက်ရှိပြီး၊ ၎င်းတို့ သည် ဂေဟဗေဒ နှင့် စီးပွားရေးအရ အလွန်အရေးကြီးပါသည်။ သို့သော် မြန်မာနိုင်ငံတွင် မြေအသုံးချမှုများ နှင့် ဖွံ့ဖြိုးရေး စီမံချက်များတွင် ရေဝပ် ဒေသများ၏ တန်ဖိုးများ နှင့် ဝန်ဆောင်မှုများကို နှစ်ပေါင်းများစွာ လျစ်လျူ ရှုခဲ့ခြင်းကြောင့် ရေဝပ်ဒေသများ နှင့် ဒီရေတောများ၏ ရာခိုင်နှုန်းအများ အပြား ပျောက်ဆုံး သို့မဟုတ် အဆင့်အတန်း ကျဆင်း ခဲ့ပြီး ဖြစ်သည်။

ရေချိုရေဝပ်ဒေသများ၊ မြစ်/ချောင်းများ နှင့် ယင်းတို့၏ ကွန်ယက်များသည် ရေချို ငါးများ သားပေါက်သည့် နေရာ၊ သယ်ယူပို့ဆောင်ရေး နှင့် ရေချိုရရှိ ရေးတို့အတွက် အလွန်အရေးပါသည်။ အကယ်၍ ၎င်းအရေးပါသည့် ရေဝပ် ဒေသများ ဆုံးရှုံးသွားပါက ငါးထုတ်လုပ်မှု၊ စားနပ်ရိက္ခာလုံလောက်မှု နှင့် ပြည်ပပို့ကုန် ဝင်ငွေတို့ အကြီးအကျယ် ကျဆင်းသွားမည် ဖြစ်သည်။

ရေဝပ်ဒေသများသည် ဌာနေ နှင့် ပြောင်းရွှေ့ကျက်စားသည့် ငှက်များအတွက် အရေးပါသည့် ကျက်စားနေရာများကို ပံ့ပိုးပေးသည်။ ရုရှားနိုင်ငံ မြောက်ဖျား စွန်း နှင့် ဩစတေးလျနိုင်ငံ တောင်ပိုင်းတို့မှ ငှက်များ မြန်မာနိုင်ငံရှိ ရေဝပ်ဒေသများသို့ ရွှေ့ပြောင်းကျက်စားပါသည်။ ပျံသန်းရွှေ့ပြောင်းကျက် စားရာတွင် လိုအပ်သည့် အစာလုံလောက်စွာ ရရှိရန် နှင့် ကမ္ဘာမြောက်ပိုင်းရှိ သားပေါက်သည့် နေရာများမှ တောင်ဘက်ရှိ ဆောင်းခိုသည့်နေရာများသို့ ပျံသန်းရာတွင် လုံခြုံ စိတ်ချရသည့် ရပ်နားနေရာများကို ပံ့ပိုးပေးရန် ရေဝပ် ဒေသ ကျက်စားဒေသများ တစ်လျှောက်ရှိ ငှက်ပျံသန်းရာ လမ်းကြောင်းများ သည် ပြောင်းရွှေ့ကျက်စားသည့် ငှက်များအတွက် အလွန်အရေးပါသည်။

ဒီရေတောများကဲ့သို့ ရေဝပ်ဒေသများသည် ထုတ်လုပ်မှု အလွန်မြင့်မားပြီး သက်ရှိများအတွက် အစာကွန်ယက်ကို ထိန်းသိမ်းပေးသည့်အပြင် မြစ်အောက်ပိုင်း သို့မဟုတ် ပင်လယ်ထဲသို့ အရေးပါသည့် သဘာဝဓာတ်သတ္တု (Organic matter) များကို ဖြည့်စွက်ပေးသည်။ ၎င်းသယံဇာတများသည် အစာကွန်ယက်၊ သန္တာ ကျောက်တန်းများ ရေရှည်တည်တံ့ခြင်း နှင့် ကမ်းရိုးတန်းဒေသ ငါးဖမ်းလုပ်ငန်းများအတွက် အလွန်အရေးကြီးသည်။ အခြားအရေးပါသည့်အချက်တစ်ခုမှာ ဒီရေတောများ နှင့် ကမ်းရိုးတန်း ရေဝပ်ဒေသများသည် ရေနေမျိုးစိတ်များအတွက် သားပေါက်ဖွားသည့် နေရာများကို ပံ့ပိုးပေးခြင်းဖြစ်ပြီး၊ ငါး၊ ပုစွန် နှင့် ဂဏန်း အကောင်ငယ်များ နှင့် သားပေါက်များအတွက် လုံခြုံစိတ်ချရသည့် နေရာများကို ဖန်တီးပေးသည်။

မြန်မာနိုင်ငံရှိ ရေဝပ်ဒေသများသည် မိသားစုတစ်နိုင်တစ်ပိုင် အသက်မွေးမှုများ နှင့် ကြီးမားကျယ်ပြန့်သော ဈေးကွက်အတွက် မြောက်များလှစွာသော သဘာဝ သယံဇာတများကို တိုက်ရိုက်ထောက်ပံ့ပေးလျက်ရှိသည်။ ယင်းသဘာဝ သယံဇာတများတွင် ငါး၊ ဂဏန်း၊ ပုစွန်၊ ဓနိ နှင့် သစ်စသည်တို့ ပါဝင်သည်။ မြန်မာနိုင်ငံ ငါးထုတ်လုပ်မှု၏ အများစုမှာ ကုန်းတွင်း နှင့် ကမ်းရိုးတန်းရေဝပ်ဒေသများမှ ဖြစ်သည်။ ဆန်စပါးအပါအဝင် သီနှံအများစုသည်လည်း ရေဝပ်ဒေသများမှပင် ထွက်ရှိသည်။ အချို့သော သယံဇာတများကို ရေဝပ်ဒေသများမှသာ ရရှိသဖြင့် ရေဝပ်ဒေသများ အဆင့်အတန်း ကျဆင်းခြင်းသည် ယင်းသယံဇာတများ၏ တန်ဖိုးကို လျော့ကျစေပြီး အကျိုးဆက်အားဖြင့် စီးပွားရေးအရ ထိခိုက်ဆုံးရှုံးမှုကို ဖြစ်စေသည်။

ကမ်းရိုးတန်းဒေသများရှိ သစ်တောများသည် အဖိုးတန်သည့် သယံဇာတများ ဖြစ်သည့် ရေထွက်ပစ္စည်းများ၊ သစ်တောထွက်ပစ္စည်းများ နှင့် ဆေးဘက်ဝင် အပင်များကို လည်းကောင်း၊ ငါး နှင့် ပုစွန်တို့အတွက် အရေးပါသည့် သား

ပေါက်ဖွားရာ နေရာများကို လည်းကောင်း၊ မုန်တိုင်း တစ်ရှိန်ထိုး တိုက်ခိုက်ခြင်းမှ ကာကွယ်ပေးခြင်းကိုလည်းကောင်း ပံ့ပိုးပေးသည်။ ကုန်းတွင်းရေဝပ်ဒေသများမှ ရရှိသည့် ရေချိုငါးများသည် မြန်မာနိုင်ငံ၏ လူအများအပြားအတွက် အဟာရဓာတ်များ ရရှိသည့် အဓိက အရင်းအမြစ်များဖြစ်သည်။

ရေရှည် ငါးလုပ်ငန်း စီမံအုပ်ချုပ်မှုအပေါ် အခြေခံခြင်းထက် ကိုလိုနီခေတ်တွင် အစပြုခဲ့သည့် လေလံကြေး အမြင့်ဆုံးပေးသူအား ငါးဖမ်းလိုင်စင် ထုတ်ပေးခြင်း သည် ရေဝပ်ဒေသ အများအပြားကို တစ်သီးပုဂ္ဂလ လက်ထဲသို့ ရောက်ရှိစေပြီး ရေရှည် တည်တံ့မှုမရှိသည့် ငါးလုပ်ငန်းကို ဖြစ်စေသည်။

ရေဝပ်ဒေသများသည် မုန်တိုင်းများ အန္တရာယ် နှင့် ရေကြီးမှုတို့အား ထိန်းချုပ်ခြင်းကို ပံ့ပိုးပေးသည်။ ရေဝပ်ဒေသများသည် မြေဆီလွှာ တိုက်စားမှု ထိန်းချုပ်ခြင်း နှင့် နုန်းအနည် သယ်ယူခြင်းကို ကူညီပေးသဖြင့် မြေသားများ ဖြစ်ပေါ်ခြင်း နှင့် မုန်တိုင်းဒဏ် ခံနိုင်မှု မြင့်မားခြင်းတို့ကို ပံ့ပိုးပေးသည်။ ရေဝပ်ဒေသများသည် ရေနှင့်ဆက်စပ်နေသည့် ဘေးအန္တရာယ် ကျရောက်မှု လျော့ချခြင်းတွင် အရေးပါသည့် အခန်းမှ ပါဝင်လျက်ရှိသည်။ ဥပမာအားဖြင့် ရန်ကုန် နှင့် ဧရာဝတီတိုင်းဒေသကြီးတို့တွင် ရေနက်ကွင်းများကို စပါးကွင်းများအဖြစ် ပြောင်းလဲခဲ့ခြင်းများသည် ဆိုးရွားပြီး မကြာခဏ ဖြစ်ပေါ်သည့် ရေကြီးမှုကို ဖြစ်စေပြီး စီးပွားရေး နှင့် အသက်မွေးမှုများကို ထိခိုက်စေသည်။

ဒီရေတောများသည် မုန်တိုင်းများ နှင့် ရေကြီးခြင်းများကဲ့သို့ သဘာဝ ဘေးအန္တရာယ်များမှ ကာကွယ်ပေးသည်။ ထို့အပြင် ယင်းသစ်တောများသည် စိုက်ပျိုးမြေများသို့ ပင်လယ်ရေ ဝင်ရောက် မ လာစေရန် နှင့် ကမ်းရိုးတန်း နှင့် မြစ်ကမ်းများ မြေတိုက်စားမှု မဖြစ်စေရန် သဘာဝအကာအကွယ်များ အဖြစ် ဆောင်ရွက်ပေးသည်။

မြန်မာနိုင်ငံရှိ ရေဝပ်ဒေသများအပြားတွင် ယင်းတို့နှင့်ဆက်စပ်နေသည့် ယဉ်ကျေးမှု၊ ယုံကြည်မှု သို့မဟုတ် သမိုင်းကြောင်း တန်ဖိုးများ ရှိသည်။ အင်းလေး နှင့် အင်းတော်ကြီးအပါအဝင် ရေဝပ်ဒေသများအပြားတွင် အလွန်ထင်ရှားသည့် ဘုရားများရှိပြီး၊ နှစ်စဉ် ဘုရားဖူး ထောင်ပေါင်းများစွာ ရောက်ရှိသည်။ အချို့သော ရေဝပ်ဒေသများသည် မြို့ပြ ဖွံ့ဖြိုးမှု နှင့် ရှေ့ဟောင်းသုတေသနအရ အလွန်အရေးပါသည့် အခန်းတွင် ရှိသည်။ ဥပမာ ပုဂံအပါအဝင် မြို့တော်ဟောင်းများသည် ဧရာဝတီ မြစ်ကမ်းတစ်လျှောက် တွင် တည်ရှိသည်။ ရေဝပ်ဒေသများသည် လှေစီးခြင်း၊ ငှက်ကြည့်ခြင်း နှင့် ဓာတ်ပုံရိုက်ခြင်းစသည့် အပန်းဖြေခြင်းတို့အတွက် လူအများကို ဆွဲဆောင်ပါ သည်။

လန်ပိအဏ္ဏဝါအမျိုးသားဥယျာဉ်အတွင်းရှိ ဒီရေတော

ရေဝပ်ဒေသများအပေါ် ခြိမ်းခြောက်မှုများ

ရေဝပ်ဒေသများကို အဓိကအားဖြင့် လူတို့၏ လုပ်ဆောင်မှုများမှ ခြိမ်းခြောက်လျက်ရှိပြီး၊ ရေဝပ်ဒေသမှ ပံ့ပိုးပေးသည့် သယံဇာတများ၊ ဝန်ဆောင်မှုများ ကျဆင်းခြင်း သို့မဟုတ် ဆုံးရှုံးခြင်းကို ဖြစ်စေသည်။ ခြိမ်းခြောက်မှုများကို ပြောင်းလဲမှုကို ဖြစ်စေသည့် တိုက်ရိုက်အချက် နှင့် ပြောင်းလဲမှုကို ဖြစ်စေသည့် အကြောင်းအရင်းဟူ၍ သတ်မှတ်နိုင်သည်။

မြန်မာနိုင်ငံ၏ ရေဝပ်ဒေသများတွင် ကျရောက်နေသော ပြောင်းလဲမှုကို ဖြစ်စေသည့် တိုက်ရိုက်အချက်များကို အောက်ပါအတိုင်း တွေ့ရှိရသည်။

- ပြင်ပမျိုးစိတ်များ ထည့်သွင်းခြင်း
- ငါး အလွန်အကျွံ ဖမ်းခြင်း
- နန်းအနည်ကျခြင်း
- ခြောက်သွေ့ခြင်း နှင့် ဆားငန်ခြင်း
- ရေစီး၊ ရေလာပျက်ခြင်း
- စားကျက် အလွန်အကျွံ ချခြင်း
- စိုက်ပျိုးမြေ တိုးချဲ့ခြင်း
- ဆားငန်ရောင်ခြင်း
- ငှက်များကို အဆိပ်၊ ထောင်ချောက်တို့ဖြင့် ဖမ်းဆီးခြင်း
- ပျက်စီးစေသည့် နည်းဖြင့် ငါးဖမ်းဆီးခြင်း
- အဟာရဓာတ် လွန်ကဲခြင်း (Eutrophication)
- သစ်ပင်များ အလွန်အကျွံ ခုတ်ခြင်း
- လူနေအိမ်ရာတိုးချဲ့ခြင်း
- ငါး နှင့် ပုစွန်ကန် တိုးချဲ့ခြင်း
- ညစ်ညမ်းခြင်း
- သတ္တုတူးခြင်း
- အမဲလိုက်ခြင်း
- ရေဝေရေလဲများတွင် တောပျက်စီးခြင်း
- မြေတိုက်စားခြင်း
- ဖွံ့ဖြိုးရေးလုပ်ငန်းများ
- စွမ်းအင် နှင့် ဆည်ရေ အတွက် မူလအတိုင်း ရှိသည့် မြစ်များတွင် ဆည်၊ တံမံ တည်ဆောက်ခြင်း

အင်းတော်ကြီးကန် ဝန်းကျင်တွင် ရွှေတူးဖော်မှုနှင့် ကန်အတွင်း နန်းအနည်ကျမှု [ဧရာဝတီ မြစ်ကြမ်းပြင် နှင့် ကမ်းပါးများတွင် ရွှေတူးခြင်းသည် အဓိက ကိစ္စ တစ်ခုဖြစ်ပြီး များပြားလာသည်။ ရွှေတူးသူအများအပြားက ခြောက်သွေ့ရာသီတိုင်း တွင် ကမ်းပါးများကို ပြောင်းလဲခြင်းဖြင့် ရေပျော်ငှက်များ၏ ကျက်စားနေရာများကို ပြောင်းလဲစေသည်]

ပြောင်းလဲမှုကို ဖြစ်စေသည့် အကြောင်းအရင်းများမှာ-

- လူဦးရေ များပြားလာခြင်း နှင့် စီးပွားရေး လျင်မြင်စွာ ဖွံ့ဖြိုးလာခြင်း တို့ ကြောင့် သယံဇာတ သုံးစွဲမှု၊ လိုအပ်မှု မြင့်မားလာခြင်း၊
- ပတ်ဝန်းကျင်လုံခြုံမှုဆိုင်ရာ အစီအမံများ အားနည်းခြင်း၊ စွမ်းဆောင်ရည် နိမ့်ကျခြင်း၊
- ရာသီဥတု ပြောင်းလဲခြင်း
- အလွှာအသီးသီးတွင် သိမြင်နိုးကြားမှုနည်းပါးခြင်း
- ဖွံ့ဖြိုးရေးလုပ်ငန်းများ ဆောင်ရွက်ရာတွင် ဘက်စုံသုံးသပ်စိစစ်မှု မရှိခြင်း နှင့် ပေါင်းစပ်ညှိနှိုင်းမှု အားနည်းခြင်း
- အသက်မွေးမှုအတွက် သဘာဝအရင်းအမြစ်များအပေါ် အလွန်အကျွံ မှီခို နေရသည့် ဆင်းရဲနွမ်းပါးသူများ များပြားခြင်း

ရေဝပ်ဒေသများ သန်စွမ်းရှင်သန်မှုကို မြေရှင်းလင်းခြင်း၊ ရေစီးကြောင်းများ ပြုပြင်ခြင်း၊ ရေလမ်းကြောင်းများ ပြောင်းလဲခြင်း၊ မြေအောက်ရေ အလွန်

အကျွံ ထုတ်ယူခြင်းတို့မှ ထိခိုက်စေသည်။ သင့်လျော်မှုမရှိသည့် စားကျက်ချခြင်း နှင့် ကောင်ရေ အလွန်အကျွံ မွေးမြူခြင်းတို့သည် မြေဆီလွှာ နှင့် သဘာဝအပင်များကို ပျက်စီးစေပြီး ရေဝပ်ဒေသများ သန်စွမ်းရှင်သန်မှုကို ကျဆင်းစေသည်။

အခန်း ၃ ရေဝပ်ဒေသ မူဝါဒ နှင့် မဟာဗျူဟာလုပ်ငန်းများ

ရေဝပ်ဒေသများ ရေရှည်တည်တံ့စေရန် နှင့် ရေဝပ်ဒေသများ၏ ဂေဟဗေဒဆိုင်ရာ နှင့် လူမှုစီးပွားရေးဆိုင်ရာ တန်ဖိုးများ နှင့် လည်ပတ်မှု (Function) များကို စဉ်ဆက်မပြတ် ရရှိရန် ရေဝပ်ဒေသများ နှင့် ယင်းတို့မှ ရရှိသည့် အရင်းအမြစ်များအား ထိန်းသိမ်းခြင်း၊ စီမံအုပ်ချုပ်ခြင်း၊ အကျိုးရှိစွာ အသုံးပြုခြင်းတို့ကို အလေးထားမည်။

၃-၁ ရေဝပ်ဒေသ မူဝါဒများ

ရမ်ဆာကွန်ဗင်းရှင်းအပေါ် လိုက်နာရမည်များကို ဖြည့်ဆည်းရန် နှင့် ရေဝပ်ဒေသများ စီမံအုပ်ချုပ်ခြင်း နှင့် ထိန်းသိမ်းကာကွယ်ခြင်းတွင် ဌာနအဖွဲ့အစည်းများ၏ ထိရောက်စွာ ပေါင်းစပ်ညှိနှိုင်းမှုကို မြှင့်တင်ရန် ရေဝပ်ဒေသ မူဝါဒ ပဓာန (၆) ချက်ကို ချမှတ်သည်။

၁။ ကာကွယ်ခြင်း

ပြည်ထောင်စုသမ္မတမြန်မာနိုင်ငံသည် နိုင်ငံရှိ ရေဝပ်ဒေသများကို သဘာဝနယ်မြေများ တည်ထောင်ဖွဲ့စည်းခြင်းအပါအဝင် ထိန်းသိမ်းရေး နည်းလမ်းများဖြင့် ကာကွယ်မည်။

၂။ အကျိုးရှိစွာ အသုံးပြုခြင်း

ပြည်ထောင်စုသမ္မတမြန်မာနိုင်ငံသည် စဉ်ဆက်မပြတ် ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးကို ပံ့ပိုးရန်၊ ရာသီဥတု ပြောင်းလဲမှု လျော့နည်းသက်သာရန် နှင့်

သဘာဝဘေးအန္တရာယ်များကြောင့် ထိခိုက်မှု နည်းပါးရန် ရေဝပ်ဒေသများမှ ရရှိသည့် သယံဇာတ နှင့် ဝန်ဆောင်မှုများကို အကျိုးရှိစွာ အသုံးပြုခြင်းကို မြှင့်တင်မည်။

၃။ **ရေဝပ်ဒေသများကို ဖွံ့ဖြိုးရေး လုပ်ငန်းစီမံချက်များတွင် ထည့်သွင်းခြင်း**

ပြည်ထောင်စုသမ္မတမြန်မာနိုင်ငံသည် ရေဝပ်ဒေသများမှ ပံ့ပိုးပေးသည့် သယံဇာတ နှင့် ဝန်ဆောင်မှု တန်ဖိုးများကို ဖွံ့ဖြိုးရေးလုပ်ငန်းစီမံကိန်းများ ရေးဆွဲရာတွင် ထည့်သွင်းရန် တိုက်တွန်းအားပေးမည်။

၄။ **ပူးပေါင်းပါဝင်လာခြင်း**

ပြည်ထောင်စုသမ္မတမြန်မာနိုင်ငံသည် ရေဝပ်ဒေသများ ထိန်းသိမ်းခြင်း၊ စီမံအုပ်ချုပ်ခြင်း နှင့် အကျိုးရှိစွာ အသုံးချခြင်းတို့တွင် အစိုးရဌာန အဖွဲ့အစည်းများ၊ အစိုးရမဟုတ်သော အဖွဲ့အစည်းများ၊ ဒေသခံပြည်သူများ နှင့် ပုဂ္ဂလိကကဏ္ဍတို့မှ ပူးပေါင်းပါဝင်လာခြင်းကို မြှင့်တင်မည်။

၅။ **သိမြင်နိုးကြားမှု မြှင့်တင်ခြင်း**

ပြည်ထောင်စုသမ္မတမြန်မာနိုင်ငံသည် ရေဝပ်ဒေသများ နှင့် ယင်းတို့၏ အရင်းအမြစ်များသည် နိုင်ငံ၏ စဉ်ဆက်မပြတ် ဖွံ့ဖြိုးရေးအတွက် အရေးပါမှုအပေါ် သိမြင်နိုးကြားမှု နှင့် နားလည်သဘောပေါက်မှုတို့ကို မြှင့်တင်မည်။

၆။ **နိုင်ငံတကာ နှင့် ဒေသဆိုင်ရာ ရေဝပ်ဒေသများ လုပ်ငန်းအစီအစဉ်များတွင် ပူးပေါင်းပါဝင်ခြင်း**

ပြည်ထောင်စုသမ္မတမြန်မာနိုင်ငံသည် နိုင်ငံရှိ ရေပင်ဒေသများကို ရမ်ဆာ ကွန်ဗင်းရှင်းနှင့်အညီ ထိန်းသိမ်းခြင်း နှင့် အကျိုးရှိ အသုံးပြုခြင်းတို့ကို ဆောင်ရွက်မည် ဖြစ်ပြီး၊ နိုင်ငံတကာ နှင့် ဒေသဆိုင်ရာ ရေပင်ဒေသများ လုပ်ငန်းအစီအစဉ်များတွင် ပူးပေါင်းပါဝင်မည်။

၃-၂ မူဝါဒ လုပ်ငန်းစဉ်များ နှင့် မဟာဗျူဟာလုပ်ငန်းများ

၃-၂-၁ ရေပင်ဒေသများကို ထိန်းသိမ်းခြင်း

ရည်ရွယ်ချက် ၁: နိုင်ငံအဆင့် အရေးပါသည့် ရေပင်ဒေသများ သတ်မှတ်ရန်။
လုပ်ငန်းများ:

- ၁-၁ နိုင်ငံအဆင့် အရေးပါသည့် ရေပင်ဒေသများ သတ်မှတ်ခြင်းဆိုင်ရာ စံနှုန်းများ ရေးဆွဲခြင်း၊
- ၁-၂ ဝန်ထမ်းများအား ရေပင်ဒေသများ စာရင်းကောက်ယူခြင်း နှင့် အကဲဖြတ်ခြင်းတို့အတွက် သင်တန်းပေးခြင်း၊
- ၁-၃ ရေပင်ဒေသများ စာရင်းကို ပြန်လည်ပြင်ဆင်ခြင်း၊
- ၁-၄ ဦးစားပေး နေရာများအား စာရင်းပြုစုခြင်း နှင့် နိုင်ငံ နှင့် ကမ္ဘာ့အဆင့် အရေးပါသည့် ရေပင်ဒေသများ သတ်မှတ်ခြင်း၊

ရည်ရွယ်ချက် ၂: နိုင်ငံအဆင့် အရေးပါသည့် ရေပင်ဒေသများ ရေရှည်တည်တံ့စေရန်။

လုပ်ငန်းများ:

- ၂-၁ သဘာဝနယ်မြေများတွင် ထည့်သွင်းသင့်သည့် သို့မဟုတ် အခြား ကာကွယ်သည့် နည်းလမ်းများဖြင့် စီမံအုပ်ချုပ်သင့်သည့် ရေပင်ဒေသကို သတ်မှတ်ခြင်း၊

၂-၂ နိုင်ငံအဆင့် အရေးပါသည့် ရေဝပ်ဒေသများအနက် ထိခိုက်ခြင်း ဖြစ်နိုင်မှု မြင့်မားသည့် ရေဝပ်ဒေသများကို သဘာဝနယ်မြေများ အဖြစ် ဖွဲ့စည်းခြင်း၊

၂-၃ နိုင်ငံအဆင့် အရေးပါသည့် ရေဝပ်ဒေသများ၏ ဂေဟဗေဒ ကိုယ်စား ပြုနိုင်မှု၏ အနည်းဆုံး (၁၀) ရာခိုင်နှုန်းကို သဘာဝနယ်မြေများ အပါအဝင် ထိရောက်သည့် နည်းလမ်းများဖြင့် စီမံအုပ်ချုပ်ခြင်း၊

၂-၄ ရေဝပ်ဒေသများ၏ ရေဝေရေလဲဒေသများတွင် ရေဖမ်းဧရိယာများ သတ်မှတ်ခြင်း၊

၂-၅ ကန်ကြီးများ နှင့် ရေလှောင်တံခံများ၏ ပုံမှန် ရေစီးရေလာများတွင် စောင့်ကြည့်လေ့လာသည့် စနစ် တည်ထောင်ခြင်း၊

၂-၆ အမျိုးမျိုးသော ဆက်စပ်ပတ်သက်သူများ၏ ဖိအားများအောက် ရောက်နေသည့် အရေးပါသည့် ရေဝပ်ဒေသများတွင် ဘက်စုံ ရေ အရင်းအမြစ် စီမံ အုပ်ချုပ်မှု ကော်မတီ ဖွဲ့စည်းခြင်း၊

ရည်ရွယ်ချက် ၃: ရေဝပ်ဒေသများ စီမံအုပ်ချုပ်မှုတွင် ဒေသခံအစုအဖွဲ့များ (Community based organizations-CBOs) နှင့် အခြားအဖွဲ့အစည်းများ ပါဝင်နိုင်မည့် အခွင့်အလမ်းများ ပံ့ပိုးပေးရန်။

လုပ်ငန်းများ:

၃-၁ ရေဝပ်ဒေသဆိုင်ရာ အသိပညာပေးလုပ်ငန်းများတွင် ပြည်သူလူထု နှင့် ဒေသခံအခြေပြုအဖွဲ့အစည်းများ ပူးပေါင်းပါဝင်လာရေး အား ပေးခြင်း၊

၃-၂ ရေဝပ်ဒေသများ ထိန်းသိမ်းခြင်း နှင့် လမ်းညွှန်ချက်များ ရေးဆွဲခြင်း တို့ ပြည်သူလူထု နှင့် ဒေသခံအခြေပြုအဖွဲ့အစည်းများ ပူးပေါင်း

ပါဝင်ရန် နီးဆော်နိုင်မည့် အစီအစဉ်များ ရေးဆွဲ၊ အကောင်အထည် ဖော်ခြင်း၊

၃-၃ ရေဝပ်ဒေသများ ထိန်းသိမ်းခြင်းအပေါ် အများပြည်သူ၏ အကြံပြု ချက်များ၊ သုံးသပ်ချက်များဖြင့် ရရှိနိုင်ရန် သင့်တော်သည့် နည်း လမ်းများ ဖန်တီးပေးခြင်း၊

၃-၄ ရေဝပ်ဒေသများဆိုင်ရာ သတင်းအချက်အလက်များ ဖလှယ်နိုင်ရန် နိုင်ငံတစ်ဝှမ်း ကွန်ယက်များ တည်ဆောက်၍ အစည်းအဝေးများ ပုံမှန်ပြုလုပ်ခြင်း၊

၃-၂-၂ ရေဝပ်ဒေသများကို အကျိုးရှိစွာ အသုံးပြုခြင်း

ရည်ရွယ်ချက် ၄: ရေဝပ်ဒေသများမှ ရရှိသည့် သယံဇာတ နှင့် ဝန်ဆောင်မှု များကို အကျိုးရှိစွာ အသုံးပြုရန်။

လုပ်ငန်းများ:

၄-၁ ရေဝပ်ဒေသများမှ ရရှိသည့် သယံဇာတများ နှင့် ဝန်ဆောင်မှုများကို အကျိုးရှိစွာ အသုံးပြုခြင်းဆိုင်ရာ လမ်းညွှန်ချက်များ ပြုစုခြင်း၊

၄-၂ နိုင်ငံအဆင့် အရေးပါသည့် ရေဝပ်ဒေသများတွင် သယံဇာတများ အား အကျိုးရှိစွာ အသုံးပြုခြင်းကို သရုပ်ပြသည့် နမူနာများ ဆောင် ရွက်ခြင်း၊

၄-၃ ရေဝေရေလဲဒေသ စီမံအုပ်ချုပ်လုပ်ကိုင်မှုတွင် ရေဝပ်ဒေသများ ရေ ရှည်တည်တံ့ရေးကို ထည့်သွင်းခြင်း၊

၄-၄ ရေဝပ်ဒေသများမှ ရရှိသည့် ဝန်ဆောင်မှုများကို စီးပွားရေး ရည်ရွယ် ချက်အတွက် အသုံးပြုသည့် အဖွဲ့အစည်းများမှ ဂေဟစနစ် ဝန် ဆောင်မှုများအပေါ် အခကြေးငွေပေးဆောင်ခြင်း (Payment for

Ecosystem Services) ကို လိုက်နာကျင့်သုံးစေခြင်း နှင့် ယင်း အခကြေးငွေ၏ တစ်စိတ်တစ်ဒေသကို ရေဝပ်ဒေသ ထိန်းသိမ်းရေး တွင် အသုံးပြုခြင်း၊

၄-၅ ထိန်းသိမ်းရေးအတွက် ရန်ပုံငွေ နှင့် ဒေသခံပြည်သူများအတွက် ဝင်ငွေ နှင့် အလုပ်အကိုင် အခွင့်အလမ်းများ ရရှိရန် ရေဝပ်ဒေသများ တွင် သဘာဝအခြေခံ ခရီးသွား လုပ်ငန်းကို မြှင့်တင်ခြင်း၊

၄-၆ မြေအသုံးချမှု စီမံချက် ရေးဆွဲခြင်း နှင့် စီမံအုပ်ချုပ်လုပ်ကိုင်ခြင်း တို့ဖြင့် ရေဝပ်ဒေသများ၏ အမျိုးမျိုးသော တန်ဖိုးများကို အသိအမှတ်ပြုခြင်း၊ ထည့်သွင်းစဉ်းစားခြင်း၊ ကာကွယ်ခြင်း နှင့် မြှင့်တင်ခြင်း၊

၄-၇ သဘာဝပတ်ဝန်းကျင် နှင့် ဂေဟစနစ်များကို ထိခိုက်မှု အနည်းဆုံး ဖြစ်စေသည့် စိုက်ပျိုးရေးလုပ်ငန်းများကို မြှင့်တင်ခြင်း၊

၄-၈ စိုက်ပျိုးရေးကဏ္ဍ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရန် ရေဝပ်ဒေသများကို စနစ်တကျ စီမံအုပ်ချုပ်ခြင်း၊

၃-၂-၃ အဆင့်အတန်းကျဆင်းနေသည့် ရေဝပ်ဒေသများကို ပြန်လည် တည်ထောင်ခြင်း

ရည်ရွယ်ချက် ၅: ရေဝပ်ဒေသများကို မြှင့်တင်ခြင်း နှင့် ပြန်လည် တည်ထောင်ခြင်းတို့အတွက် လုပ်ငန်းများ ဆောင်ရွက်ရန်။

လုပ်ငန်းများ:

၅-၁ ပြန်လည်တည်ထောင်ခြင်း နှင့် မြှင့်တင်ခြင်း လုပ်ငန်းများအတွက် ဦးစားပေး ရေဝပ်ဒေသ သတ်မှတ်ခြင်း၊

၅-၂ ပြန်လည်တည်ထောင်ခြင်း နှင့် မြှင့်တင်ခြင်းဆိုင်ရာ လုပ်ငန်းများ ရေးဆွဲခြင်း၊

၅-၃ ပြန်လည်တည်ထောင်ခြင်း နှင့် မြှင့်တင်ခြင်း လုပ်ငန်းများ ဆောင်ရွက်မည့် ရေဝပ်ဒေသများတွင် အကြို ဖြစ်နိုင်ခြေ စူးစမ်းလေ့လာမှုများ ပြုလုပ်ခြင်း။

၅-၄ မြေ နှင့် သယံဇာတများအား အသုံးပြုရာတွင် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်အပေါ် ထိခိုက်မှုသည် သဘာဝအတိုင်း ပြည်လည်ကောင်းမွန်လာခြင်းထက် လျော့နည်းစေသည့် နည်းလမ်းများကို အသုံးပြုရန် အားပေးခြင်း၊

၅-၅ သဘာဝအတိုင်း ပြန်လည်မရရှိနိုင်တော့ ရေဝပ်ဒေသများတွင် မူလအရည်အသွေးကို ပြန်လည်တည်ဆောက်ရာတွင် သင့်တော်မှုအရှိဆုံး စီမံအုပ်ချုပ်မှု နှင့် ပြန်လည်တည်ထောင်မှုကို အသုံးပြုခြင်း၊

၅-၆ အရေးကြီးသည့် ရေဝပ်ဒေသများ၏ ရေဝေရေလဲနေရာများတွင် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ကို ပျက်စီးစေသည့် အသက်မွေးမှုများ နှင့် မြေအသုံးချမှုများ ပပျောက်ရန် သို့မဟုတ် လျော့နည်းရန် ဒေသခံများ နှင့် သက်ဆိုင်ရာ ဌာနအဖွဲ့အစည်းများအကြား ပေါင်းစပ်ညှိနှိုင်းခြင်း၊

၃-၂-၄ မူဝါဒအား အကောင်အထည်ဖော်ခြင်း

ရည်ရွယ်ချက် ၆: ဦးဆောင်တာဝန်ယူမည့် အဖွဲ့အစည်းသတ်မှတ်ရန် နှင့် ဆက်စပ်ကဏ္ဍများတွင် ထည့်သွင်းရန်။

လုပ်ငန်းများ :

၆-၁ မူဝါဒ အကောင်အထည်ဖော်ခြင်းကို ကြီးကြပ်ရန်အတွက် ဦးဆောင် တာဝန်ယူမည့်အဖွဲ့အစည်း သတ်မှတ်ခြင်း နှင့် တာဝန်နှင့်ဝတ္တရား များ ချမှတ်ခြင်း၊

၆-၂ မူဝါဒပါ လုပ်ငန်းများကို ဆက်စပ်ဌာနအဖွဲ့အစည်းများ၏ လုပ်ငန်း စီမံချက်များတွင် ထည့်သွင်းခြင်း နှင့် သင့်တော်သည့် ဥပဒေ နှင့် စည်းကမ်း မူဘောင်များ ချမှတ်ခြင်း၊

၆-၃ မူဝါဒပါ လုပ်ငန်းများကို အကောင်အထည်ဖော်ရာတွင် ပေါင်းစပ်ညှိ နှိုင်းနိုင်ရန် ဆက်စပ်ဌာနအဖွဲ့အစည်းများတွင် တာဝန်ခံ နှင့် ပူးတွဲ တာဝန်ခံများ ခန့်အပ်တာဝန်ပေးအပ်ခြင်း၊

၆-၄ တိုင်းဒေသကြီး နှင့် ပြည်နယ်အဆင့် ရေဝပ်ဒေသ စီမံအုပ်ချုပ်မှု ကော် မတီများ ဖွဲ့စည်းခြင်း၊

ရည်ရွယ်ချက် ၇: ရေဝပ်ဒေသ ထိန်းသိမ်းခြင်းအပေါ် ဆိုးကျိုး သက်ရောက်မှု ဖြစ်စေသည့် အစိုးရ လုပ်ငန်းစီမံကိန်းများကို လျော့ချခြင်း

လုပ်ငန်းများ:

၇-၁ အစိုးရ စီမံကိန်းရေးဆွဲရေးအဖွဲ့အစည်းများသို့ အစိုးရ၏ရေဝပ်ဒေသ ထိန်းသိမ်းခြင်း လုပ်ငန်းအစီအစဉ်နှင့် ဝိရောဓိ ဖြစ်မှု အနည်းဆုံး ဖြစ်စေမည့် လမ်းညွှန်ချက်များကို ပံ့ပိုးခြင်း၊

၇-၂ ရေဝပ်ဒေသများ ဆုံးရှုံးခြင်း နှင့် အဆင့်အတန်း ကျဆင်းခြင်းကို ဖြစ် စေသည့် အထောက်အပံ့များကို ရပ်ဆိုင်းခြင်း၊

ရည်ရွယ်ချက် ၈: အမျိုးသား ရေဝပ်ဒေသဆိုင်ရာ မူဝါဒအား အကောင် အထည်ဖော်ခြင်း၊ သုံးသပ်ခြင်း နှင့် စောင့်ကြည့်ခြင်း

လုပ်ငန်းများ:

- ၈-၁ မူဝါဒလုပ်ငန်းများ အကောင်အထည်ဖော်ရန် လိုအပ်သည့် ကုန်ကျစရိတ်ကို ခန့်မှန်းခြင်း၊
- ၈-၂ သက်ဆိုင်သည့် လုပ်ငန်းများအတွက် လိုအပ်သော ရန်ပုံငွေကို ဆက်စပ်ဌာန၊ အဖွဲ့အစည်း တစ်ခုစီ၏ လျာထား အသုံးစရိတ်တွင် ထည့်သွင်းခြင်း နှင့် ပြည်တွင်း၊ ပြည်ပ ထောက်ပံ့မှုအား ကြိုးပမ်းခြင်း၊
- ၈-၃ မူဝါဒ၏ ရည်ရွယ်ချက်များ အောင်မြင်ရန် အရည်အသွေး စံသတ်မှတ်ချက်များ၊ စံညွှန်းကိန်းများ နှင့် ရည်မှန်းချက်များ သတ်မှတ်ခြင်း၊ ရေဝပ်ဒေသများ ဆုံးရှုံးခြင်း နှင့် အဆင့်အတန်း ကျဆင်းခြင်းကို ဖြစ်စေသည့် အထောက်အပံ့များကို ရုပ်ဆိုင်ခြင်း၊
- ၈-၄ မူဝါဒ အကောင်အထည်ဖော်မှုများ စောင့်ကြည့်ခြင်း နှင့် တိုးတက်မှု အစီရင်ခံစာကို ရေဝပ်ဒေသ ထိန်းသိမ်းစီမံအုပ်ချုပ်ခြင်းဆိုင်ရာ အမျိုးသားအဆင့် ကော်မတီမှ ပြည်ထောင်စုအစိုးရအဖွဲ့သို့ (၃) နှစ်တစ်ကြိမ် တင်သွင်းခြင်း၊
- ၈-၅ အမျိုးသား ရေဝပ်ဒေသဆိုင်ရာ မူဝါဒအား (၁၀) နှစ် တစ်ကြိမ် ပြင်ဆင်ခြင်း၊

၃-၂-၅ စွမ်းဆောင်ရည်မြှင့်တင်ခြင်း

ရည်ရွယ်ချက် ၉: ရေဝပ်ဒေသ စီမံအုပ်ချုပ်ခြင်း နှင့် ထိန်းသိမ်းခြင်း နှင့် မူဝါဒ အကောင်အထည်ဖော်ခြင်းအတွက် စွမ်းဆောင်ရည်မြှင့်တင်ရန် လုပ်ငန်းများ:

- ၉-၁ မူဝါဒ အကောင်အထည်ဖော်ရန် တာဝန်ရှိသည့် ဌာန၊ အဖွဲ့အစည်းများ အကြား စွမ်းဆောင်ရည် လိုအပ်ချက် အကဲဖြတ်မှု ပြုလုပ်ခြင်း၊

၉-၂ စွမ်းဆောင်ရည် တည်ဆောက်ခြင်း လုပ်ငန်းအစီအစဉ် နှင့် သင်တန်းများ ရေးဆွဲ၊ ဆောင်ရွက်ခြင်း၊

၉-၂ ဝန်ထမ်းများအား သင်တန်းပေးရန် နှင့် ရေဝပ်ဒေသ စီမံအုပ်ချုပ်မှုနှင့် ပတ်သက်၍ အတွေ့အကြုံများ ဖလှယ်နိုင်ရန် ရေရှည်တွင် လေ့ကျင့်ရေး စင်တာ တစ်ခု တည်ထောင်ခြင်း၊

၃-၂-၆ သုတေသန နှင့် စာရင်းကောက်ယူခြင်း

ရည်ရွယ်ချက် ၁၀: ရေဝပ်ဒေသ ထိန်းသိမ်းခြင်း နှင့် အကျိုးရှိစွာ အသုံးပြုခြင်း ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရန် ပြသနိုင်မည့် သုတေသနကို အားပေးရန် နှင့် သုတေသန ရလဒ်များကို ထိန်းသိမ်းရေး နှင့် ဖွံ့ဖြိုးရေးလုပ်ငန်း စီမံချက်များ ရေးဆွဲရာတွင် ထည့်သွင်းရန်။

လုပ်ငန်းများ:

၁၀-၁ ပြည့်စုံသည့် ရေဝပ်ဒေသ စာရင်းကောက်ယူခြင်းဖြင့် ဒေသအမျိုးမျိုး နှင့် နေရာအမျိုးမျိုးရှိ အချက်အလက်များ ပြည့်စုံမှု မရှိသေးသည့် ရေဝပ်ဒေသများ နှင့် ပြဿနာ ကြုံတွေ့နေရသည့် ရေဝပ်ဒေသများကို ဖော်ထုတ်ခြင်း၊

၁၀-၂ ရေဝပ်ဒေသများတွင် သုတေသန ပြုလုပ်ရန် ဆက်စပ်ဌာန၊ အဖွဲ့အစည်းများမှ ကျွမ်းကျင်သူများ ပါဝင်သည့် ရေဝပ်ဒေသ သုတေသနအဖွဲ့ ဖွဲ့စည်းခြင်း နှင့် သုတေသန ပြုလုပ်ရန် လိုအပ်ချက်များကို ထောက်ပံ့ခြင်း၊

၁၀-၃ ရေဝပ်ဒေသများရှိ အရေးကြီး ပြဿနာများကို ဖြေရှင်းရန် နှင့် ရေဝပ်ဒေသ မူဝါဒ အကောင်အထည်ဖော်ခြင်းကို အထောက်အကူပြုရန် ရေဝပ်ဒေသ သုတေသနအဖွဲ့သည် သုတေသနအစီအစဉ်များ ရေးဆွဲ၊ ဆောင်ရွက်ခြင်း၊

၁၀-၄ သုတေသန နှင့် စောင့်ကြည့်ခြင်းဆိုင်ရာ လမ်းညွှန်ချက်များကို မိခင် ဘာသာဖြင့် ထုတ်ဝေခြင်း၊

၁၀-၅ ရေဝပ်ဒေသ စီမံအုပ်ချုပ်သူများအတွက် အလုပ်ရုံဆွေးနွေးပွဲများ နှင့် နှီးနှောဖလှယ်ပွဲများ ပုံမှန်ပြုလုပ်ခြင်း၊

ရည်ရွယ်ချက် ၁၁: ရေဝပ်ဒေသများအား မှတ်တမ်းတင်ခြင်း

လုပ်ငန်း:

၁၁-၁ ပြန်လည်တည်ထောင်ခြင်းတွင် လျော့နည်းသက်သာသည့် လုပ်ငန်း များ ဆောင်ရွက်နိုင်ရန် ရေဝပ်ဒေသ ဆုံးရှုံးခြင်း၊ အဆင့်အတန်း ကျ ဆင်းခြင်း နှင့် ဇီဝမျိုးစုံမျိုးကွဲ ဆုံးရှုံးခြင်းတို့ကို အကဲဖြတ်ခြင်း၊ ပြောင်းလဲမှု နှိုင်းယှဉ်ခြင်း ရည်ရွယ်ချက်တို့ဖြင့် နိုင်ငံတစ်ဝှမ်းရှိ ရေဝပ်ဒေသစာရင်းကို (၁၀) နှစ် လျင် တစ်ကြိမ် ဆန်းစစ်ခြင်း၊ ပြင် ဆင်ခြင်း၊

၃-၂-၇ ပတ်ဝန်းကျင် ထိခိုက်မှု ဆန်းစစ်ခြင်း နှင့် စောင့်ကြည့်လေ့လာခြင်း

ရည်ရွယ်ချက် ၁၂: ရေဝပ်ဒေသများ၏ပမာဏ နှင့် အရည်အသွေး (Quantity and Quality) ကို ဆန်းစစ်ခြင်းအတွက် နိုင်ငံအဆင့် စံချိန်စံညွှန်းများ နှင့် လမ်းညွှန်ချက်များ သတ်မှတ်ရန်။

လုပ်ငန်းများ:

၁၂-၁ ရေဝပ်ဒေသများအပေါ် လူတို့၏ သက်ရောက်မှုများကြောင့် လက်ခံ နိုင်သည့် ပြောင်းလဲမှု၏ လက်ခံနိုင်သည့် အတိုင်းအတာများ (Acceptable limits of acceptable change) ကို သတ်မှတ်ခြင်း၊

၁၂-၂ ရေဝပ်ဒေသများ ရေရှည်တည်တံ့စေရေးအတွက် လိုအပ်သည့် ပတ် ဝန်းကျင်ဆိုင်ရာ စံချိန်စံညွှန်းများ သတ်မှတ်ခြင်း၊

၁၂-၃ ဂေဟဗေဒဆိုင်ရာ ပြည့်စုံမှုများ (Ecological integrity) နှင့် အရေးပါသည့် မျိုးစိတ်များကို တည်ရှိရန် လိုအပ်သည့် ရေဝပ်ဒေသ ကျက်စားနယ်မြေ၏ အရွယ်အစားကို သတ်မှတ်ခြင်း၊

၁၂-၄ စံချိန်စံညွှန်းများနှင့် ကိုက်ညီစေရေးအတွက် လမ်းညွှန်ချက်များအပါအဝင် ဆန်းစစ်သည့် စနစ်တစ်ခုကို ပြုစုခြင်း၊

ရည်ရွယ်ချက် ၁၃: နိုင်ငံအဆင့် စံချိန်စံညွှန်းများ နှင့် လမ်းညွှန်ချက်များကို အသုံးပြု၍ ရေဝပ်ဒေသများ၏ အရည်အသွေး နှင့် အရွယ်အစား နှင့် ခြိမ်းခြောက်မှု ဖြစ်စေသည့် လုပ်ငန်းများကို ကြီးကြပ်စစ်ဆေးရန်။

လုပ်ငန်းများ:

၁၃-၁ ရေဝပ်ဒေသများ၊ ယင်းနှင့်ဆက်စပ်နေသည့် ရေဝေရေလဲဒေသများတွင် ဆောင်ရွက်မည့် စီမံကိန်းအားလုံးအတွက် ပတ်ဝန်းကျင်ထိခိုက်မှု လေ့လာဆန်းစစ်ချက် (EIA) ပြုလုပ်ရန် တိုက်တွန်းအားပေးခြင်း။

၁၃-၂ ဆက်စပ်သည့် လုပ်ငန်းများကို ကြီးကြပ်စစ်ဆေးနိုင်သည့် ကျွမ်းကျင်မှု (ကွင်းဆင်းဝန်ထမ်း၊ ဓါတ်ခွဲခန်း စိစစ်မှု) တည်ထောင်ခြင်း

၁၃-၃ ကြီးကြပ်စစ်ဆေးသည့် လုပ်ငန်းစဉ်များမှ ရရှိသည့် အချက်အလက်များ၏ အရည်အသွေး စိတ်ချရစေရန် လေ့လာစိစစ်ရေးအဖွဲ့ (Review panel) ဖွဲ့စည်းခြင်း၊

၁၃-၄ အရေးပါသည့် ရေဝပ်ဒေသများ၏ အရည်အသွေး နှင့် အရွယ်အစားဆိုင်ရာ အချက်အလက်များကို အများပြည်သူသို့ ထုတ်ပြန်ပေးခြင်း၊

၁၃-၅ ရေဝပ်ဒေသများတွင် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင် နှင့် ဂေဟစနစ်ပျက်စီးခြင်း၊ အဆင့်အတန်းကျဆင်းခြင်းတို့အတွက် ပြန်လည်တည်

ထောင်ရန် ကုန်ကျမည့်စရိတ်ကို တာဝန်ရှိသည့် အဖွဲ့အစည်း သို့မဟုတ် တစ်သီးပုဂ္ဂလက တန်ဖိုးပေးလျော်စေခြင်း၊

၁၃-၆ ငှက်ပျံသန်းလမ်းကြောင်း ကွန်ယက်နေရာများ၊ ရမ်ဆာဒေသများ နှင့် အခြားအရေးပါသည့် နေရာများ (ဥပမာ အဓိက ဇီဝမျိုးစုံမျိုးကွဲ နေရာ-KBA) တို့ရှိ သဘာဝပတ်ဝန်းကျင် ပြောင်းလဲမှု နှင့် မျိုးစိတ်များကို စောင့်ကြည့်လေ့လာမည့် ပုံမှန်လုပ်ငန်းအစီအစဉ် တည်ထောင်ခြင်း၊

၃-၂-၈ သိမြင်နိုးကြားမှု မြှင့်တင်ခြင်း

ရည်ရွယ်ချက် ၁၄: ရေဝပ်ဒေသများ၏ တန်ဖိုးများကို နားလည်သိရှိစေရန် သိမြင်နိုးကြားမှု မြှင့်တင်ရေး လုပ်ငန်းများ မြှင့်တင်ရန်။

လုပ်ငန်းများ:

၁၄-၁ ဆက်စပ်ပတ်သက်သည့် အဖွဲ့အစည်းများအကြားပူးပေါင်း၍ အဆင့်အသီးသီးအတွက် မီဒီယာမျိုးစုံ (တီဗွီ၊ ရေဒီယို၊ လက်ကမ်းစာစောင်၊ သီချင်း နှင့် ဇာတ်လမ်း) ကို အသုံးပြု၍ နိုင်ငံအဆင့် သိမြင်နိုးကြားမှု လုပ်ငန်းများ ရေးဆွဲခြင်း နှင့် အကောင်အထည်ဖော်ခြင်း၊

၁၄-၂ ဖေဖော်ဝါရီလ (၂) ရက်နေ့၌ ကျရောက်သည့် ကမ္ဘာ့ရေဝပ်ဒေသနေ့တွင် နိုင်ငံအနှံ့ အထိမ်းအမှတ်ပြုလုပ်ခြင်း၊

၁၄-၃ ရေဝပ်ဒေသများ၏ တန်ဖိုးကို ဖော်ထုတ်ခြင်း နှင့် ယင်းတို့ကို သင့်တော်သည့်သူများထံ ဆက်သွယ်ပေးပို့ခြင်း၊

၁၄-၄ အညစ်အကြေးများ စွန့်ပစ်မှုကြောင့် ဖြစ်ပေါ်နေသည့် ရေဝပ်ဒေသများရှိ ပတ်ဝန်းကျင် ညစ်ညမ်းမှု ပြဿနာများကို ပတ်ဝန်းကျင် စီမံခန့်ခွဲမှု တာဝန်ရှိသူများနှင့်ပူးပေါင်း၍ မီးမောင်းထိုးပြခြင်း၊

၁၄-၅ ဒေသခံပြည်သူများ ထိန်းသိမ်းရေးတွင် ပါဝင်အားပေးလာစေရန် ကမ်းခြေငှက်ပွဲတော် (Shorebird festival) ကဲ့သို့ ငှက်ပွဲတော်များ ပြုလုပ်ခြင်း၊

၁၄-၆ မြန်မာနိုင်ငံရှိ ရေဝပ်ဒေသ ထိန်းသိမ်းခြင်းနှင့်ပတ်သက်သည့် ပညာပေး စာစောင်များ ထုတ်ဝေခြင်း၊

ရည်ရွယ်ချက် ၁၅: ရေဝပ်ဒေသများ အခြေအနေကို အများပြည်သူ နားလည်လွယ်သည့် အစီရင်ခံစာဖြင့် ပြုစုဖြန့်ဝေရန်။

လုပ်ငန်းများ :

၁၅-၁ ရေဝပ်ဒေသ ထိန်းသိမ်းစီမံအုပ်ချုပ်ခြင်းဆိုင်ရာ အမျိုးသား အဆင့် ကော်မတီမှ နိုင်ငံ၏ ရေဝပ်ဒေသများ အခြေပြ အစီရင်ခံစာကို ရိုးရှင်းသည့် ပုံစံဖြင့် (၃) နှစ် တစ်ကြိမ် ထုတ်ဝေခြင်း၊

၁၅-၂ နိုင်ငံ၏ ရေဝပ်ဒေသများ အခြေပြ အစီရင်ခံစာအား မီဒီယာမျိုးစုံကို အသုံးပြု၍ အများပြည်သူသို့ ကျယ်ပြန့်စွာ ဖြန့်ဝေခြင်း၊

ရည်ရွယ်ချက် ၁၆: ရေဝပ်ဒေသများအား အကျိုးရှိစွာ အသုံးပြုခြင်းဆိုင်ရာ သတင်းအချက်အလက်များကို ဆက်စပ်ပတ်သက်သူများသို့ ပံ့ပိုးပေးရန်။

လုပ်ငန်းများ :

၁၆-၁ ဌာနအဖွဲ့အစည်းများ၊ စိုက်ပျိုးရေးသမားများ၊ ပုဂ္ဂလိကကဏ္ဍ၊ ရေလုပ်သားများ၊ စက်ရုံများ၊ တက္ကသိုလ်များ၊ ဒေသခံအဖွဲ့များ နှင့် ခရီးသွားလုပ်ငန်းစသည့် ရေဝပ်ဒေသအရင်းအမြစ်များကို အသုံးပြုသူများအား ရေဝပ်ဒေသများကို အကျိုးရှိစွာ အသုံးပြုခြင်းဆိုင်ရာ နည်းပညာ နှင့် သတင်းအချက်အလက်များအား အကျဉ်းချုပ် ဖော်ပြထားသည့် စာတမ်းများ နှင့် အစီရင်ခံစာများ ပြုစု ဖြန့်ဝေခြင်း၊

၁၆-၂ အမျိုးမျိုးသော ဆက်စပ်ပတ်သက်သူများအကြား သိမြင်နိုးကြားမှု မြှင့်တင် ခြင်းကို အထောက်အကူဖြစ်ရန် အဓိက ရေဝပ်ဒေသများ၌ ပတ်ဝန်းကျင် ပညာပေးစင်တာများ ထားရှိခြင်း၊

ရည်ရွယ်ချက် ၁၇: အတန်းပညာရေးစနစ် (Formal education system) တွင် ရေဝပ်ဒေသ ထိန်းသိမ်းခြင်းအား ထည့်သွင်းရန်။

လုပ်ငန်းများ:

၁၇-၁ မူလတန်း နှင့် အလယ်တန်း ပညာရေးသင်ရိုးညွှန်းတမ်းများတွင် ရေဝပ်ဒေသများ နှင့် ယင်းတို့၏ တန်ဖိုးများကို ထည့်သွင်းခြင်း၊

၃-၂-၉ နိုင်ငံတကာ နှင့် ဒေသတွင်း အစီအစဉ်များတွင် ပူးပေါင်းပါဝင်ခြင်း

ရည်ရွယ်ချက် ၁၈: ဒေသတွင်း နှင့် နိုင်ငံတကာ ရေဝပ်ဒေသ ထိန်းသိမ်းခြင်း အစီအစဉ်များတွင် ပူးပေါင်းပါဝင်ရန်။

လုပ်ငန်းများ:

၁၈-၁ ကမ္ဘာ့ရေဝပ်ဒေသကွန်ဗင်းရှင်း-ရမ်ဆာကွန်ဗင်းရှင်းအောက်ရှိ လိုက်နာ ဆောင်ရွက်ရန်များကို အပြည့်အဝအကောင်အထည်ဖော်ခြင်း

၁၈-၂ ရမ်ဆာဆိုင်ရာ အင်ဒို-မြန်မာဒေသ လုပ်ငန်းအဖွဲ့ (Indo-Burma Ramsar Regional Initiatives-IBRRI) တွင် ပူးပေါင်းပါဝင်ခြင်း၊

၁၈-၃ အရှေ့အာရှ-ဩစတြေးလျဒေသ ဆောင်းခိုငှက်ပျံသန်းရာ လမ်းကြောင်း ပူးပေါင်းထိန်းသိမ်းရေးအဖွဲ့ (East Asian-Australasian Flyway Partnership-EAAFP) တွင် ပူးပေါင်းပါဝင်ခြင်း၊

၁၈-၄ မြောက်ဝင်းရိုးစွန်းဒေသ ဆောင်းခိုငှက် ထိန်းသိမ်းရေးလုပ်ငန်း (Arctic Migratory Birds Initiative) တွင် ပူးပေါင်းပါဝင်ခြင်း၊

၁၈-၅ ရမ်ဆာဒေသများ သတ်မှတ်ခံရရေး ဆောင်ရွက်ခြင်း၊

၁၈-၆ တူညီသည့် ကျက်စားနယ်မြေများ သို့မဟုတ် တူညီသည့် ငှက်ကောင်
ရေများကို ပူးတွဲပိုင်ဆိုင်သည့် ထိုင်း၊ မလေးရှား နှင့် ဘင်္ဂလားဒေ့ရှ်
ကဲ့သို့ နိုင်ငံများနှင့် ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ခြင်း၊

နောက်ဆက်တွဲ ၁ ရေဝပ်ဒေသ အမျိုးသားအဆင့် ကော်မတီ

ထိန်းသိမ်းစီမံအုပ်ချုပ်ခြင်းဆိုင်ရာ

ပြည်ထောင်စုသမ္မတမြန်မာနိုင်ငံတော်
သယံဇာတနှင့် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ထိန်းသိမ်းရေးဝန်ကြီးဌာန

ပြည်ထောင်စုဝန်ကြီးရုံး

အမိန့်ကြော်ငြာစာအမှတ် (၉၄ / ၂၀၁၆)

၁၃၇၈ ခုနှစ် ဝါခေါင်လပြည့်ကျော် ၁၂ ရက်

(၂၀၁၆ ခုနှစ် ဩဂုတ်လ ၃၀ ရက်)

ရေဝပ်ဒေသ ထိန်းသိမ်းစီမံအုပ်ချုပ်ခြင်းဆိုင်ရာ အမျိုးသားအဆင့်ကော်မတီ
(National Wetland Committee) ဖွဲ့စည်းခြင်း

မြန်မာနိုင်ငံမှ အဖွဲ့ဝင်အဖြစ် ပါဝင်ဆောင်ရွက်လျက်ရှိသည့် Ramsar Convention ပါ ပြဋ္ဌာန်းချက်ကို ထိရောက်စွာ အကောင်အထည်ဖော်ရန်နှင့် နိုင်ငံအဆင့် ဇီဝမျိုးစုံမျိုးကွဲဆိုင်ရာ မဟာဗျူဟာနှင့်လုပ်ငန်းစီမံချက်(၂၀၁၅-၂၀၂၀)ပါ ရေဝပ်ဒေသများဆိုင်ရာ နိုင်ငံအဆင့်ရည်မှန်းချက်နှင့်လုပ်ငန်းများကို အကောင်အထည်ဖော်ရန်အတွက် ရေဝပ်ဒေသထိန်းသိမ်းစီမံအုပ်ချုပ်ခြင်းဆိုင်ရာအမျိုးသားအဆင့်ကော်မတီ (National Wetland Committee) အား အောက်ပါအတိုင်း ဖွဲ့စည်းလိုက်ပါသည်-

(က) ရေဝပ်ဒေသထိန်းသိမ်း စီမံအုပ်ချုပ်ခြင်းဆိုင်ရာ အမျိုးသားအဆင့်ကော်မတီ
(National Wetland Committee)

- (၁) အမြဲတမ်းအတွင်းဝန် ဥက္ကဋ္ဌ
သယံဇာတနှင့် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ထိန်းသိမ်းရေးဝန်ကြီးဌာန
- (၂) ညွှန်ကြားရေးမှူးချုပ် အဖွဲ့ဝင်
ဆည်မြောင်းနှင့်ရေအရင်းအမြစ်စီမံအုပ်ချုပ်ရေးဦးစီးဌာန
စိုက်ပျိုးရေး၊ မွေးမြူရေးနှင့်ဆည်မြောင်းဝန်ကြီးဌာန
- (၃) ညွှန်ကြားရေးမှူးချုပ် အဖွဲ့ဝင်
စိုက်ပျိုးရေးဦးစီးဌာန
စိုက်ပျိုးရေး၊ မွေးမြူရေးနှင့်ဆည်မြောင်းဝန်ကြီးဌာန
- (၄) ညွှန်ကြားရေးမှူးချုပ် အဖွဲ့ဝင်
ငါးလုပ်ငန်းဦးစီးဌာန
စိုက်ပျိုးရေး၊ မွေးမြူရေးနှင့်ဆည်မြောင်းဝန်ကြီးဌာန
- (၅) ညွှန်ကြားရေးမှူးချုပ် အဖွဲ့ဝင်
လယ်ယာမြေစီမံခန့်ခွဲရေးနှင့် စာရင်းအင်းဦးစီးဌာန
စိုက်ပျိုးရေး၊ မွေးမြူရေးနှင့်ဆည်မြောင်းဝန်ကြီးဌာန

- (၆) ညွှန်ကြားရေးမှူးချုပ် အဖွဲ့ဝင်
အထွေထွေအုပ်ချုပ်ရေးဦးစီးဌာန၊ ပြည်ထဲရေးဝန်ကြီးဌာန
- (၇) ညွှန်ကြားရေးမှူးချုပ် အဖွဲ့ဝင်
ဟိုတယ်နှင့်ခရီးသွားလုပ်ငန်း ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးဦးစီးဌာန
ဟိုတယ်နှင့်ခရီးသွားလာရေးဝန်ကြီးဌာန
- (၈) ညွှန်ကြားရေးမှူးချုပ် အဖွဲ့ဝင်
ပတ်ဝန်းကျင်ထိန်းသိမ်းရေးဦးစီးဌာန
သယံဇာတနှင့် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ထိန်းသိမ်းရေးဝန်ကြီးဌာန
- (၉) ညွှန်ကြားရေးမှူး အဖွဲ့ဝင်
သဘာဝဝန်းကျင်နှင့် သားငှက်တိရစ္ဆာန်ထိန်းသိမ်းရေးဌာန
သစ်တောဦးစီးဌာန
သယံဇာတနှင့် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ထိန်းသိမ်းရေးဝန်ကြီးဌာန
- (၁၀) ညွှန်ကြားရေးမှူး အဖွဲ့ဝင်
လေ့ကျင့်ရေးနှင့် သုတေသနဖွံ့ဖြိုးရေးဌာန
သစ်တောဦးစီးဌာန
သယံဇာတနှင့် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ထိန်းသိမ်းရေးဝန်ကြီးဌာန
- (၁၁) ညွှန်ကြားရေးမှူး အဖွဲ့ဝင်
ရေဝေရေလဲဒေသအုပ်ချုပ်ရေးဌာန
သစ်တောဦးစီးဌာန
သယံဇာတနှင့် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ထိန်းသိမ်းရေးဝန်ကြီးဌာန
- (၁၂) ညွှန်ကြားရေးမှူး အဖွဲ့ဝင်
သစ်တောသုတေသနဌာန၊ သစ်တောဦးစီးဌာန
သယံဇာတနှင့် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ထိန်းသိမ်းရေးဝန်ကြီးဌာန
- (၁၃) ညွှန်ကြားရေးမှူးချုပ် အတွင်းရေးမှူး
သစ်တောဦးစီးဌာန
သယံဇာတနှင့် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ထိန်းသိမ်းရေးဝန်ကြီးဌာန
- (၁၄) ဒုတိယညွှန်ကြားရေးမှူးချုပ် (မှဝါဒနှင့်စီမံကိန်း) တွဲဖက်
သစ်တောဦးစီးဌာန အတွင်းရေးမှူး
သယံဇာတနှင့် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ထိန်းသိမ်းရေးဝန်ကြီးဌာန

- (ခ) ရေဝပ်ဒေသထိန်းသိမ်းစီမံအုပ်ချုပ်ခြင်းဆိုင်ရာအမျိုးသားအဆင့်ကော်မတီ(National Wetland Committee)၏ လုပ်ငန်းတာဝန်များမှာ အောက်ပါအတိုင်းဖြစ်ပါသည်-
 - (၁) ကမ္ဘာ့အဆင့်ရေဝပ်ဒေသထိန်းသိမ်းရေးကွန်ဗင်းရှင်း(Ramsar Convention) ၏ ရည်မှန်းချက်ပန်းတိုင်များနှင့် မြန်မာနိုင်ငံမှ Ramsar Convention အား လက်ရှိ အကောင်အထည်ဖော်ဆောင်ရွက်နေမှုကို ကြီးကြပ်လမ်းညွှန်ရန်၊
 - (၂) Ramsar Convention ၏ ရည်မှန်းချက်ပန်းတိုင်များ၊ မဟာဗျူဟာ လုပ်ငန်း စီမံချက်များကို အခြေခံ၍ မြန်မာနိုင်ငံရှိ ရေဝပ်ဒေသများ ထိန်းသိမ်းရေးနှင့် ရေရှည်တည်တံ့အသုံးချနိုင်ရေးအတွက် မိမိနိုင်ငံအခြေအနေနှင့်ကိုက်ညီသော လုပ်ငန်းစီမံချက်များ အကောင်အထည်ဖော်ခြင်းကို ကြီးကြပ်လမ်းညွှန်ရန်၊
 - (၃) ရေဝပ်ဒေသဆိုင်ရာအမျိုးသားမူဝါဒ(National Wetlands Policies)ရေးဆွဲ နိုင်ရေး ကြီးကြပ်လမ်းညွှန်ရန်၊ နိုင်ငံတော်အဆင့်သို့တင်ပြရန်၊
 - (၄) ရေဝပ်ဒေသများ စီမံအုပ်ချုပ်ရေးနှင့် ရေရှည်တည်တံ့စေရေးတို့အတွက် နည်းပညာဆိုင်ရာအကြံပေးအသင်း (Scientific Advisory Team) ဖွဲ့စည်းနိုင်ရေး ကြီးကြပ်လမ်းညွှန်ရန်၊
 - (၅) ရေဝပ်ဒေသထိန်းသိမ်းရေး၊ စီမံအုပ်ချုပ်ရေးဆိုင်ရာ လုပ်ငန်းများကို ဆက်စပ် သည့် ဝန်ကြီးဌာနများအကြား ညှိနှိုင်းပေါင်းစပ်ပေးရန်၊
 - (၆) ရေဝပ်ဒေသ အုပ်ချုပ်လုပ်ကိုင်မှုအတွက် လုပ်ငန်းလမ်းညွှန်များနှင့် စည်းမျဉ်း စည်းကမ်းများရေးဆွဲနိုင်ရေး ကြီးကြပ်လမ်းညွှန်ရန်၊
 - (၇) ရေဝပ်ဒေသ ထိန်းသိမ်းကာကွယ်ရေး စီမံကိန်းများ ဆောင်ရွက်နိုင်ရန်၊ Communication, Education, Participation, Awareness (CEPA) Programme များ ဆောင်ရွက်နိုင်ရန်အတွက် အစည်းအဝေးများ ခေါ်ယူ ကျင်းပနိုင်ရေး ကြီးကြပ်လမ်းညွှန်ရန်။

(ပုံ) အုန်းဝင်း

ပြည်ထောင်စုဝန်ကြီး

သယံဇာတနှင့် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ထိန်းသိမ်းရေးဝန်ကြီးဌာန

စာအမှတ်၊ (သစ်တော)/ ၄(၂) /၂၇(က) ဖွဲ့စည်း (၂)/(၁၂၆၂/၂၀၁၆)
ရက်စွဲ ၊ ၂၀၁၆ ခုနှစ် ဩဂုတ်လ ၃၀ ရက်

မြန်မာခြင်း

- ၁။ နိုင်ငံတော်သမ္မတရုံး
- ၂။ ပြည်ထောင်စုအစိုးရအဖွဲ့ရုံး
- ၃။ ပြည်ထောင်စုလွှတ်တော်ရုံး
- ၄။ ပြည်သူ့လွှတ်တော်ရုံး
- ၅။ အမျိုးသားလွှတ်တော်ရုံး
- ၆။ ပြည်ထောင်စုတရားလွှတ်တော်ချုပ်ရုံး
- ၇။ နိုင်ငံတော်ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေဆိုင်ရာရုံး
- ၈။ ပြည်ထောင်စုရွေးကောက်ပွဲကော်မရှင်ရုံး
- ၉။ ပြည်ထောင်စုရှေ့နေချုပ်ရုံး
- ၁၀။ ပြည်ထောင်စုစာရင်းစစ်ချုပ်ရုံး
- ၁၁။ ပြည်ထောင်စုဝန်ကြီးရုံးအားလုံး.....ဝန်ကြီးဌာန
- ၁၂။ ပြည်ထောင်စုရာထူးဝန်အဖွဲ့
- ၁၃။ ဤဝန်ကြီးဌာန လက်အောက်ရှိ လုပ်ငန်း/ဦးစီးဌာနများအားလုံး
- ၁၄။ ပြည်ထောင်စုဝန်ကြီး၏ ကိုယ်ရေးအရာရှိ
- ၁၅။ အမိန့်ကြော်ငြာစာတွဲ
- ၁၆။ ဦးဆောင်ညွှန်ကြားရေးမှူး
ပုံနှိပ်ရေးနှင့်စာအုပ်ထုတ်ဝေရေးလုပ်ငန်း

မြန်မာနိုင်ငံ ပြန်တမ်း အပိုင်း(၁)တွင်
ထည့်သွင်းကြေညာပေးပါရန်အပိုမိတ္တူ
(၅)စောင်နှင့်အတူ ပူးတွဲပေးပို့ပါသည်။

အ မိန့် အ ရ
၂၀၂၀/၁၂/၂၀၁၆
(ဝင်းဇော်)

ဒုတိယအမြဲတမ်းအတွင်းဝန်
သယံဇာတနှင့် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ထိန်းသိမ်းရေးဝန်ကြီးဌာန

နောက်ဆက်တွဲ ၂ ဆက်စပ်သည့် ဥပဒေ နှင့် ပြဋ္ဌာန်းချက်များ

သစ်တောဥပဒေ (၁၉၉၂)

သစ်တောနည်းဥပဒေများ (၁၉၉၅)

တောရိုင်းတိရစ္ဆာန် နှင့် သဘာဝအပင်များ ကာကွယ်ရေး နှင့် သဘာဝနယ်များထိန်းသိမ်းရေး ဥပဒေ (၁၉၉၄)

တောရိုင်းတိရစ္ဆာန် နှင့် သဘာဝအပင်များ ကာကွယ်ရေး နှင့် သဘာဝနယ်များထိန်းသိမ်းရေး နည်းဥပဒေများ (၂၀၀၂)

ပတ်ဝန်းကျင်ထိန်းသိမ်းရေးဥပဒေ (၂၀၁၂)

တိုင်းဒေသကြီး/ပြည်နယ် ရေချိုငါးလုပ်ငန်းဥပဒေ

ပတ်ဝန်းကျင်ထိခိုက်မှုဆန်းစစ်ခြင်းလုပ်ထုံးလုပ်နည်းများ (၂၀၁၅)

မြေအောက်ရေသယံဇာတအရင်းအမြစ်ဥပဒေ (၁၉၃၀ ခုနှစ်)

တာတမံအက်ဥပဒေ (၁၉၀၉ ခုနှစ်)

ပိုးသတ်ဆေးဥပဒေ (၂၀၁၆ ခုနှစ်)

မြေဩဇာဥပဒေ (၂၀၀၂ ခုနှစ်)

ငါးမွေးမြူရေးဆိုင်ရာဥပဒေ (၁၉၈၉ ခုနှစ်)

ရေချိုငါးလုပ်ငန်းဥပဒေ (၁၉၉၁ ခုနှစ်)

ရေအရင်းအမြစ်နှင့် မြစ်ချောင်းများထိန်းသိမ်းရေးဥပဒေ (၂၀၀၇ ခုနှစ်)

မြန်မာနိုင်ငံတစ်ကြီးများဆိုင်ရာ အမျိုးသားကော်မတီဥပဒေ (၂၀၁၅)

နောက်ဆက်တွဲ ၃ ရမ်ဆာကွန်ဗင်းရှင်း အဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံများမှ လိုက်နာရမည့် ကတိကဝတ်များ

ရမ်ဆာကွန်ဗင်းရှင်း အဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံများ လိုက်နာရမည့် အခြေခံမူများမှာ-

ဆုံးဖြတ်ချက် VII.6 (၁၉၉၉ ခုနှစ်တွင် ကော်စတာရီကာနိုင်ငံတွင် ကျင်းပခဲ့သည့် သတ္တမအကြိမ်မြောက် အဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံများ အစည်းအဝေး (COP7) ၌ အတည်ပြုခဲ့သည်)

အမျိုးသား ရေဝပ်ဒေသဆိုင်ရာ မူဝါဒ ရေးဆွဲခြင်းနှင့် အကောင်အထည်ဖော်ဆောင်ရွက်ခြင်းဆိုင်ရာ လမ်းညွှန်ချက်များ

၁။ အဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံများသည် ရေဝပ်ဒေသများ ထိန်းသိမ်းကာကွယ်ခြင်း နှင့် ၎င်းတို့ပိုင်နက်နယ်မြေအတွင်း ရေဝပ်ဒေသများအား အကျိုးရှိစွာ အသုံးပြုခြင်းတို့ကို မြှင့်တင်နိုင်ရန် စီမံချက်များ ရေးဆွဲရန် နှင့် အကောင်အထည်ဖော်ရန် ဖော်ပြထားသည့် Ramsar Convention ၏ အပိုဒ် ၃.၁ ကို အမှတ်ရစေရန်၊

၂။ အကျိုးရှိစွာ အသုံးပြုခြင်းကို ဆောင်ရွက်ရန် လမ်းညွှန်မူများ ပံ့ပိုးပေးပြီး၊ အထူးသဖြင့် ရေဝပ်ဒေသများကို အကျိုးစွာ အသုံးပြုမှု အောင်မြင်စေရန် အရေးပါသည့် အဆင့်တစ်ခု အဖြစ် ရေဝပ်ဒေသထိန်းသိမ်းရေး မူဝါဒများကို ရေးဆွဲရန် နှင့် အကောင်အထည်ဖော်ရန် အဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံများကို တိုက်တွန်းထားသည့် အကြံပြုချက် ၄.၁၀ နှင့် ဆုံးဖြတ်ချက် ၅.၆ တို့ကို အမှတ်ရစေရန်၊

၃။ အကြံပြုချက်အမှတ် ၆.၉ ဖြင့် နိုင်ငံအဆင့် ရေဝပ်ဒေသ မူဝါဒများ ရေးဆွဲခြင်း၊ အကောင်အထည်ဖော်ခြင်း နှင့် ကမ္ဘာ့တစ်ဝှမ်းရေဝပ်ဒေသ

မူဝါဒများအပေါ် ဆန်းစစ်ခြင်းတို့အတွက် မူဘောင်တစ်ခု ချမှတ်ရန် နိုးဆော်ထားခြင်းကို သိမြင်စေရန်၊

၄။ ရေဝပ်ဒေသဆိုင်ရာ နိုင်ငံအဆင့် မူဝါဒများကို သီးခြား သို့မဟုတ် နိုင်ငံအဆင့် အခြား ထိန်းသိမ်းရေးစီမံချက်များတွင် အရေးပါသည့် အစိတ်အပိုင်းတစ်ရပ်အဖြစ် ရေးဆွဲနိုင်ရန် မဟာဗျူဟာ စီမံချက် ၁၉၉၇-၂၀၀၂ ၏ လုပ်ငန်းရည်ရွယ်ချက် ၂.၁၊ လုပ်ငန်း ၂.၁.၂ ဖြင့် အဖွဲ့ဝင် နိုင်ငံများ၊ ရမ်ဆာဗျူရီ နှင့် မိတ်ဘက် အဖွဲ့အစည်းများကို အလေးပေး ဆောင်ရွက်ရန် တိုက်တွန်းထားခြင်းအား သိမြင်စေရန်၊

၅။ ဤအဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံများ အစည်းအဝေးသို့ တင်သွင်းသည့် နိုင်ငံအဆင့် အစီရင်ခံစာများအရ အဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံ (၇၇) နိုင်ငံမှ နိုင်ငံအဆင့် ရေဝပ်ဒေသ မူဝါဒ သို့မဟုတ် မဟာဗျူဟာများ ရေးဆွဲပြီး သို့မဟုတ် ရေးဆွဲလျက်ရှိကြောင်း ဖော်ပြထားခြင်းကို ဝမ်းမြောက်စွာ အသိအမှတ်ပြုပါကြောင်း၊

၆။ ရေဝပ်ဒေသများကို ထိန်းသိမ်းခြင်း နှင့် အကျိုးရှိစွာ အသုံးပြုခြင်းဆိုင်ရာ နိုင်ငံအဆင့် စီမံချက် ရေးဆွဲခြင်းကို နိုင်ငံအဆင့် ရေဝပ်ဒေသ မူဝါဒများ ရေးဆွဲခြင်း၊ အကောင်အထည်ဖော်ခြင်းဆိုင်ရာ လမ်းညွှန်ချက်များနှင့် သက်ဆိုင်သည့် ဆုံးဖြတ်ချက်များတွင် ထည့်သွင်းရန် ဤအဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံများ အစည်းအဝေး၏ နည်းပညာဆွေးနွေးပွဲအမှတ်စဉ် (၂) တွင် တင်ပြခဲ့ခြင်းကို အသိအမှတ်ပြုပါကြောင်း၊

၇။ နည်းပညာ နှင့် ရန်ပုံငွေအရင်းအမြစ်များ လိုအပ်မှုအတွက် မူဝါဒများအား ရေးဆွဲခြင်းနှင့် ဆက်စပ်သည့် လုပ်ငန်းများ ဆောင်ရွက်ခြင်းတွင် စွမ်းဆောင်ရည် မြှင့်တင်မှုကို လိုအပ်ခြင်းကို သိရှိခြင်း၊

အဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံများ ညီလာခံ

- ၈။ နိုင်ငံအဆင့် ရေဝပ်ဒေသမူဝါဒများ ရေးဆွဲခြင်း၊ အကောင်အထည် ဖော်ခြင်းအတွက် ပြုစုထားသည့် လမ်းညွှန်ချက်များဆိုင်ရာ ဤ ဆုံး ဖြတ်ချက်၏ နောက်ဆက်တွဲကို အဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံများအတွက် ညွှန်ကြား ချက်အဖြစ် လက်ခံရန် နှင့် မူဝါဒ ရေးဆွဲခြင်း မပြုရသေးသည့် နိုင်ငံ များအား မူဝါဒ ရေးဆွဲခြင်းလုပ်ငန်းကို အမြင့်ဆုံးအဆင့် အလေးပေး ဆောင်ရွက်ရန် တိုက်တွန်းခြင်း၊
- ၉။ ရေဝပ်ဒေသများအား ထိန်းသိမ်းကာကွယ်ခြင်း နှင့် အကျိုးရှိစွာ အသုံး ပြုခြင်းကို မြှင့်တင်ရန် နှင့် မူဝါဒများ နှင့် ဥပဒေပြဋ္ဌာန်းချက်များ အကြား နီးကပ်စွာ ဆက်စပ်မှုကို သိမြင်စေရန် ဥပဒေများ၊ အဖွဲ့ အစည်းများကို သုံးသပ်ခြင်းဆိုင်ရာ လမ်းညွှန်ချက်များဖြစ်သည့် ဆုံး ဖြတ်ချက်အမှတ် ၇.၇ ၏ နောက်ဆက်တွဲအဖြစ် ဖော်ပြထားသည့် ညွှန် ကြားချက်ကို လေ့လာရန် နှင့် အသုံးပြုရန် အဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံများကို တိုက် တွန်းခြင်း၊
- ၁၀။ ရေဝပ်ဒေသ ပြန်လည်တည်ထောင်ခြင်းကို စီမံခန့်ခွဲခြင်း၊ အစိုးရအသုံး စရိတ်တို့တွင် ဦးစားပေးထည့်သွင်းစဉ်းစားခြင်း နှင့် အဆင့်အတန်း ကျ ဆင်းနေသည့် ရေဝပ်ဒေသများ ပြန်လည်တည်ထောင်ခြင်းတွင် နေရာ ဒေသအလိုက် လုပ်ငန်းဆောင်ရွက်မှုများကို မြှင့်တင်ခြင်းတို့ ခိုင်မာသေချာစေရန် နိုင်ငံအဆင့် ရေဝပ်ဒေသ မူဝါဒများတွင် သင့် တော်သည့် လုပ်ငန်းများအား ထည့်သွင်းခြင်း၏ အကျိုးကို အသိ အမှတ်ပြုရန် အဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံများသို့ တိုက်တွန်းခြင်း၊

၁၁။ အကျိုးရှိစွာ အသုံးချခြင်း သဘောတရားအား အကောင်အထည်ဖော်ခြင်းဆိုင်ရာ ညွှန်ကြားချက်များ (အကြံပြုချက် ၄.၁၀)၊ အကျိုးရှိစွာ အသုံးချ ခြင်း သဘောတရားအား အကောင်အထည်ဖော်ခြင်းဆိုင်ရာ နောက်ထပ် ညွှန်ကြားချက် (ဆုံးဖြတ်ချက် ၅.၆)၊ ရမ်ဆာကွန်ဗင်းရှင်း အောက်ရှိ နိုင်ငံတကာ ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ခြင်းဆိုင်ရာ လမ်းညွှန်ချက်များ (ဆုံးဖြတ်ချက် ၇.၁၉)၊ ကွန်ဗင်းရှင်း၏ အသိပညာပေးအစီအစဉ် (ဆုံးဖြတ်ချက် ၇.၉)၊ ထိခိုက်မှု ဆန်းစစ်ခြင်း (ဆုံးဖြတ်ချက် ၇.၁၆) နှင့် အထောက်အပံ့များ (ဆုံးဖြတ်ချက် ၇.၁၅) စသည့် ကွန်ဗင်းရှင်း အောက်ရှိ လမ်းညွှန်ချက်များကို နိုင်ငံအဆင့် ရေဝပ်ဒေသမူဝါဒများ တွင် ထည့်သွင်းရန် အဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံများ အား တိုက်တွန်းခြင်း၊

၁၂။ ဆုံးဖြတ်ချက် အမှတ် ၇.၉၊ ရမ်ဆာကွန်ဗင်းရှင်းအောက်ရှိ နိုင်ငံတကာ ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ခြင်းဆိုင်ရာ လမ်းညွှန်ချက်များနှင့်အညီ နိုင်ငံအဆင့် ရေဝပ်ဒေသမူဝါဒ ရေးဆွဲခြင်း၊ အကောင်အထည်ဖော်ခြင်း တွင် အတွေ့အကြုံရှိသည့် အဖွဲ့နိုင်ငံများသည် ယင်းတို့၏ အတွေ့အကြုံ၊ နည်းပညာများအား အခြားအဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံများသို့ မျှဝေနိုင်မည့် အခွင့်အလမ်းများ တိုးမြှင့်ရန် တိုက်တွန်းခြင်း၊

အကိုးအကားများ

- Bishnu B.B., Nakamura R., Tolentino A.S.Jr. and Suzuki S. 2014. Catalyzing the Wise Use of Wetlands in Myanmar: Efforts and Ways Forward. Ramsar Center Japan.
- Davies, J., Sebastian A.C. and Chan S. 2004. A Wetland Inventory for Myanmar. Tokyo: Ministry of the Environment, Japan.
- Ramsar Convention Secretariat. 2010. National Wetland Policies: Developing and implementing National Wetland Policies. Ramsar handbooks for the wise use of wetlands, 4th edition, vol. 2. Ramsar Convention Secretariat, Gland, Switzerland.
- National Wetland Policies. 1995. Ministry of Natural Resources, the Republic of Uganda.
- National Policy and Programmes on Wetland Conservation for Trinidad and Tobago. 2002. National Wetlands Committee, Trinidad and Tobago.

Zöckler et al 2014 but also more recent reports for FFI in 2016

Bar-headed Goose, Zöckler et al 2013